AKİS

HAFTALIK AKTUALİTE MECMUASI

Kübadaki kuvvet denemesi

Kurultay arifesinde CHP deki hava

Boş yere ıstırap çekmeyiniz...

Bütün ağrılara karşı

GRİPİN

itimatla kullanabileceğiniz en müessir ilâçtır

GRİPİN nezle ve grip başlangıcında bir çok fenalıkları önler

GRİPİN baş, diş, adale, sinir ağrılarını bıçak gibi keser

GRİPİN sinir ve bel ağrısından eser bırakmaz

GRİPİN bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında faydalıdır

GRİPİN mideyi bozmaz, kalbi yormaz

GRİPİN Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekilliğinin hususi ruhsatını haizdir

KİNİNLİ

GRİPİN

OKUYUCU MEKTUPLARI

Yeni AKİS hakkında

Günlerce yaptığınız çeşitli ilân ve verdiğiniz emek dolayısıyla 434 sayılı AKİS'i her zamankinden fazla merakla bekledik.

Misafirlikten henüz yeni eve dönmüştüm. Mecmuanız gelmiş. Hemen aldım, içine bir göz gezdirdim. Hakikaten boşuma gitti. Ama bir da ne göreyim? Üzerimden çıkarmaya vakit bulamadığım açık renk tayyörüm simsiyah olmuş. Neredeyse aklımı kaçırıyordum. "Radyolarda günlerce ilân edilen mecmua bu mu?" dedim. Nam-ı hesabınıza maalesef üzüldüm doğrusu. O gün akşam amerikalı misafirlerim geldi. Radyo gene ilânı okudu. Onlar da aynı bahisten açtılar. "Bizde kokulu mecmua çıkıyor, sizde boyalısı.." dediler, filân. Yani, alay mevzuu oldu. Ben artık sizden tarafa konuşarak "Her halde bozuk boyaya tesadüf ettiler. Bu vaziyette boyası çıkıyor olmalı" dedim.

Hakikaten mecmuanın içinin tertibi gayet güzel. Can sıkıcı değil. Meselâ sürükleyici roman, kadınlara ait modeller, her ayın burcu ve şiir gün ilaveler yapılsa ailelerin daha da çok hoşuna gideceğini sanırım.

Y. C. — Ankara

•

Fikrimi yazmadan yeni AKİS'in ikincisini de beklemeyi tercih ettim. Sizi, çıkardığınız mecmua kadar hatalarınızı görmekteki meharetinizden dolayı da kutlarım. AKİS'in 435. sayısı 434. sayısına kıyasla çok iyiydi. Biz de hiç bir şeyin ilki maalesef mükemmel olamıyor. Galiba, örneği gözümüzle görmeden kusurları farketmiyoruz. Ama 435. sayınızdan anladım ki 434. sayıdaki hataların düzeltilmesi yoluna gitmişsiniz.

AKİS, "Her aileye 1 AKİS" formülüne gittikçe hak kazanıyor. Bizim evdekiler şöyle bir göz atarlardı. İki haftadır bir baştan ötekine ve lezzetle okuyorlar. 436 sayınız daha da güzel olursa, tabii AKİS okuyucuları iftihar edeceğiz.

Kamil Koçak — Fatih

•

Nihayet Ankara mecmuası olmaktan çıkıp İstanbulun da havasını sütunlarınıza aksettirdiniz. Tüliden biraz daha fazla İstanbul haberi bekliyoruz. Sanat sayfalarınızda da o hususa dikkat edin. Unutmayın ki Türkiyemin kalbi İstanbulda atar.

Nazan Üçok — Kadıköy

•

OKUYUCU MEKTUPLARI

Yeni AKİS'ten dolayı en hararetli tebrikler. Kurtul Altuğun "Kendi Aramızda" sütununda belirttiği hususu, yani her hafta, tembelliğinizden mecmuayı nasıl dolduracağınızı düşündüğünüzü biz okuyucular pek ala farkediyorduk. AKİS'e alâka azalmışsa bunun sebebi politik havanın değişmiş bulunmasından çok sizin değişmiş olmanızdır. Nitekim siz paçaları sıvayınca -yahut, sizin İsmet Paşa hakkındaki tâbirinizle "çizmeleri çekince"- bakınız, alâka nasıl arttı. İki haftadır her yerde AKİS-ten bahsedildiğini duyuyorum. Tabii herkes musibet değil ama, düşmanlarınızın bol olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz. Yeniden canlandınız, hareketlendiniz. Başarılar.

Ferruh Şanlı — Şişli

Hiç beğenmedim. Şahtınız, şahbaz olmuşsunuz!

Feriha Önder — Kavaklıdere

Çok merak ediyorum, sizin "nusha i sani", kapağından tertibine kopya işine bu defa ne zaman başlayacak! Çok gecikir der misiniz?

A. K. — Babıâli

•

Solculuk hakkında

Sizin, kuzey bahçelerinin üç kızıl gülünde, bir müddettir Metin Tokerden ve AKİS'ten geçilmiyor. Resimler, yazılar, hücumlar. Pek kızmışa benziyorlar. Bu yaylım ateş karşısındaki sükûnetinizin, hiç sinirlenmeden hepsinin hakkından gelişinizin, memleketin hangi solu istediğini onlara aldırış bile etmeden bizlere anlatmanızın tek kelimeyle hayranıyım. Bütün arkadaşlarım da benim gibi düşünüyorlar. Bize ışık tutuyorsunuz.

Öznur Çıracı — Beyazıt

•

Vesika diye, Bizim Radyonun yayınını sütunlarınıza almışsınız. Bu şantajlarınıza kulak asacak solcu menlekette yoktur. Korkutma devri geçti. Bahsettikleriniz yürekleri memleketin dertleriyle yanık vatan evlatlarıdır Amerikalılarla uşak olmayı reddediyoruz. Kübada cibilliyetlerini belli ettiler.

N. S. — Ankara

•

Solun lüzumunu millete anlatıyorsunuz diye solcu geçinenler size küfrediyorlar. Hiç bir şey onların maskesini yüzlerinden bundan iyi sıyıramazdı. Zaten emin olun ki artık hiç kimseyi kandıramamaktadırlar.

Alev Karan — Cebeci

•

Sayı : 436 Cilt: XXVI Yıl: 9

A K İ S

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir)- Dış Haberler Kısmı: Deniz Baykal - İktisadi Haberler Kısmı: Fasih İnal, Sabri Öz - Tıp: Dr. Akif Ber ki - Magazin Kısmı : Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil - Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Sibel - Musiki : Faruk Güvenç - Kitaplar : İlhami Soysal - Spor : Vildan Aşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Hüseyin Ezer - Sungar Taylaner

Teknik Sekreter
Vural Bayraktar

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazi işleri
Rüzgarlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
1.11.1962

Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

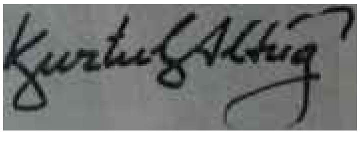
Aldığımız mektuplar, yeni tertibimizin umumiyetle beğenildiğini gösteriyor. Mecmuanın "Her Aileye 1 AKİS" sloganına daha da uyacak rötuşları, her hafta yapılıyor. Bu sayımız 44 sayfadır. İlerde buna dört sayfalık bir ilave katacağız. Bu hafta bir Tıp yazısı bulacaksınız. Bundan böyle Dr. Akif Berki sizlere zaman zaman o konuda alâka çekici sayfalar hazırlayacaktır; AKİS'in objektifleri yakında daha başka sahalara da çevrilecektir. Bir ailenin tamamının ilerisini çekecek ne varsa, hepsi AKİS'te birer birer yer bulacaktır.

Yeni tertibe karşı çekingenlik gösterenler, bir kaç noktada tereddüt ifade etmektedirler. Son sayfalardaki dolgunluğun baş sayfalarda, yani YURTTA OLUP BİTENLER kısmında bir boşluğa yol açacağı endişesi bize ifade edilmiştir. Bir başka endişe, AKİS'in siyaset hayatımızdaki fonksiyonunu yerine getirmeği ikinci plana atmasıdır. Önce bunu konuşalım.

AKİS'İ AKİS yapan, onun bu fonksiyonudur. Bunda bir fedakârlık bahis konusu bile değildir. Son Küba Krizi sırasında bu mecmuanın aldığı vaziyet yalnız yerli değil, yabancı siyaset çevrelerinin de büyük alâka konularından biri olmuş ve müşahitlere ışık tutmuştur. Daha mecmuanın çıktığı gün o bahisteki yazılarımız ve bilhassa başyazımız bütün elçiliklerde derhal tercüme edilmiş ve başkentlere bildirilmiştir. İç politikaya gelince, her şeyimizi tehdit eden uçlar şimdi karşılarında daha kuvvetli bir AKİS bulmaktadırlar. Gerek aşırı sağ, gerek aşırı sol -üstelik elele- bize karşı bir kampanyanın içinde bulunuyorlarsa bunun sebebi, basiret ve selamet yolu olan orta yolun gittikçe itibar kazanması, gerçeklerin daha iyi belirmesidir.

YURTTA OLUP BİTENLER sayfalarına gelince.. Onların hareketliliği ve renkliliği devam etmektedir, devam edecektir. Sâdece şu elinizde tuttuğunuz sayıda bulacağınız ve ilgiyle okuyacağınız "Güvenlik" yazısı bu sözümüzün bir "laf" değil, bir gerçek olduğunu ispata yetecektir.

Saygılarımızla

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Ragıp Gümüşpala
Çok koşan..

Politikacılar — A. P. Genel Başkanı Ragıp Gümüşpala ani olarak hastalandı. Muhalefet liderinin hastalığı sanıldığı kadar önemli değildir. Ancak, dikkati gerektiren ve hastanın istirahat etmesini icap ettiren bir arazdır. A. P. Genel Başkanının tedavisini yapan Dr. Celal Ertuğ - A. P. Elazığ Senatörüdür- bu konuda şöyle demektedir :

"— Benim teşhisime göre, göğüs damarlarından birinde tıkanıklık var. Sigara çok içiyor. Bunun da, tabii zararı büyük.. Bir iki güne kadar kalkacağını sanıyorum.."

A.P. Genel Başkanının hastalığı Kızılcahamama beş dakikalık mesafede ortaya çıkmıştır. Gümüşpala çarşamba günü İstanbuldan saat 16 sıralarında yanında Celal Ertuğ - iyi bir şanstır. Zira Ertuğ göğüs cerrahıdır - ve Şinasi Osma olduğu halde Ankaraya müteveccihen hareket etti. Yolculuğun ilk beş saati iyi geçti. Kızılcahamam yakınlarında Genel Başkan bir öksürük krizine tutuldu. Balgamını mendile silerken, hafif bir kırmızılık gördü. Önem vermedi. İkinci krizde kırmızılık fazlalaşınca Ertug duruma müdahale etti ve Pala Paşanın ısrarına rağmen Kızılcahamam Sağlık Yurduna Genel Başkanına götürdü. Orada eliyle radyoskoposini aldı. Ciğerler sağlamdı. Durumu ilgililere bildirdi ve Gümüşpalanın ertesi gün töreni iştirak edemiyeceğini söyledi. Kızılcahamam Kaymakamı da hadiseden Hükümeti haberdar etti.

Gümüşpala şimdi evinde istirahat etmektedir. Tedavi Dr. Ertuğ tarafından yapılmaktadır. A. P. Genel Başkanı kimseyle görüştürülmemektedir. Gümüşpala 1959 yılında Erzurumda aynı şekilde bir kriz geçirmiştir. A. P. Genel Başkanına, Hükümet erkanı ve parti ileri gelenleri "Geçmiş Olsun"- telgrafı çekmişlerdir. Ayrıca İnönü, A. P. Genel Başkanının durumuyla yakından alakalanmış, ihtiyaçlarını sordurmuş, doktorundan bilgi almış ve üzüntülerini belirtmiştir.

İnönü, Şah şerefine verilen bir davette kendisine bu alâkasından dolayı teşekkür eden Şinasi Osmaya şöyle dedi :

"—Gümüşpala arkadaşımdır."

Ziyaretler — İran Şehinşahı Rıza Pehleviyi ağırlayan Ankaraya, bu ay yeni bir misafir geliyor. Bu defa gelecek olan, Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makariostur. Kasım ayının 22 sinde Ankanaya varacak olan Makariosa, büyük bir ihtimalle Kıbrıs Dışişleri Bakanı da refakat edecektir.

Makarios Ankarada dört gün kalacaktır. Bu günlerin ilk üçü resmi temaslara ayrılmıştır. Son gün, Kıbrıs Cumhurbaşkanının hususi temasları içindir. Resmi temaslarda Kıbrısla ilgili görüşmeler, Kıbrıs Türk Cemaatıyla alâkalı meseleler ala alınacaktır.

Türk halkı için unutulmaz bir şahsiyet olan Papaz - Cumhurbaşkanı Devlet Başkanları protokolüne göre karşılanacak ve ağırlanacaktır.

Maliye Bakanlığı — Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü görevinden alınarak Devlet Plânlama Dairesi Müsteşarlığına atanan Ziya Müezzinoğlunun boşalan yeri bugünlerde doldurulacaktır. Bu göreve halen Amerikada bulunan ve Amerika İktisadi İşbirliğindeki Türk Mali ve Ticari Heyetinin Başkanı Memduh Aytür getirilecektir. Aytürün bu görevinden evvelki vazifesi Hazine Genel Müdürlüğüydü.

Dış Yardım — Türkiyeye Yardım Konsorsiyumunun ölen Başkanı Dr. Ripken'in yerine kimin seçileceği Dışişleri Bakanlığını çok ilgilendirmektedir. Konsorsiyumun 13 Kasımda yapacağı toplantı bakımından bu seçim önemlidir. Bazı üye devletler şimdilik geçici bir Başkan seçip sonra asıl Başkanın aranmasını teklif etmişlerdir. Bu fikre OECD muhaliftir. Süratle bir Başkan seçilmesi yoluna gidilmesini ilgililerden istemiştir.

Yeni Başkanın gene bir alman olacağı sanılmaktadır. Federal Almanya, başkanlığın bir almanda kalmasını arzulamaktadır. Türkiye bu konuda Almanyayı desteklemektedir. Henüz kesinleşmemiş olmasına rağmen Von Mangoldt ismi üzerinde durulmaktadır.

Dünyadan Akisler

Fransa — Fransızlar General de Gaulle'ün, Cumhurbaşkanlarının 1965'ten itibaren Meclis tarafından değil tek dereceli seçimle millet tarafından seçilmesi yolundaki teklifini Referandumda kabul ettiler. Ancak Referandum bir yandan milletlerarası krizin Generalin işine yaraması, diğer taraftan Generalin radyo ve televizyon dahil bütün devlet vasıtalarını Evet'i sağlamak için fütursuzca kullanmasına rağmen çok parlak netice vermedi.

1958'deki ilk referandumda oya katılanların % 79, 25 i, 1961'deki ikinci referandumda % 75, 26 sı, 1962 Nisanındaki üçüncü referandumda % 90, 70'i Evet demişti. Bu dördüncü referandumda Evet diyenlerin nisbeti % 62 nin altındadır.

Amerika — Eğer Amerikadaki Siraküze Üniversitesi profesörlerinden Dr. James Smith'in teşhisi doğru çıkarsa dünya yandı demektir. Zira profesörün dediğine bakılırsa önümüzdeki amerikan neslinin yarısı nevrastenik, alkolik olacak, uyuşturucu madde kullanacak veya intihar edecektir. Bunun sebebi bugünkü amerikalı çocuklara gerekli şefkatin ailelerince gösterilmemesi ve bunların baskı altında yaşamalarıdır. Profesör bunu önlemek için okullardaki algebra derslerinin azaltılmasını ve her okulda bir psikiyatri mütehassısının bulundurulmasını şart koşmaktadır.

Amerikan çocuklarının belki şefkat değil ama, bütün diğer bakımlardan dünya çocuklarının en ilerisinde oldukları düşünülürse...

İngiltere — Bizim gazetelere de "Mavi Gardenya barı Cinayeti" diye esrarlı başlıklarla geçen ve bir milyarder -John Bloom- ile bir milyoneri harcıyı -Harvey Leo Holford- bahis konusu eden cinayetin Brighton mahkemesindeki duruşması pek modern bir ingiliz ailesini gözler önüne sermiştir. 34 yaşındaki Holford 21 yaşındaki eşi Christine'i üçü başına, üçü vücuduna altı kurşunla öldürmüş, sonra intihar etmek maksadıyla altı tablet uyku ilâcı almış, fakat kurtulmuştur. Savcının mahkemede bildirdiğine göre Christine yaz ortasında tatilini geçirmek üzere Avrupaya geçerken bir İsviçreliyle Pariste buluşmak üzere söyleşmiş, onunla orada yatmış, sonra birlikte Cannes'a gitmiş, orada da yatmıştır. Cannes'dan çift San Remoya geçmiş, kadın orada italyan olan bir otel sahibiyle yatmıştır. Christine müteakiben tek başına Juan les Pins'e gelmiş, bir davulcuyla yatmıştır. Tekrar Cannes'a geçtiğinde Bloom ile tanışmış, onunla yatmıştır. Kocası bundan sonra Cote d'Azur'e gelmiş, karısını alıp İngiltereye dönmüştür. Karı koca bir gece bir çiftle dışarıya çıkmışlar, Holford bir ara ortadan kaybolmuş, evlenmeden önce tanıdığı bir kızla yatmıştır. Bu arada Christine bir barmenle ahbap olmuş ve onunla öpüşürken yakalanmıştır.

Holford Christine'i bu mesut aile yuvasını yıkmak ve kendisinden ayrılmak istediği için öldürmüştür. Cinayet işlendiğinde Holford ile Christine evleneli üç sene olmuş bulunuyordu.

Sayı : 436 Cilt : XXVI 3 Kasım 1962

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

İkinci dönemine başlayan T. B. M. M. toplu halde
Ya bu deveyi güdersin, ya bu diyardan gidersin!

Meclis

Ya, öteki Haşimler?

Kahveci Haşim, işleri tıkırında giden bir adamın rahatlığı içinde iki elini yanına açtı ve :

"— Eh.. Yarın işler bütün bütün açılır.. Bugün eve erken dönüp bir iyi dinlenmeli" dedi.

Kahveci Haşim, T. B. M. M. nin kahvecisidir. Kahveci Haşim ümit dolu sözlerini Meclisin açılışının arefesinde söyledi. Perşembe günü de, şatafatsız ve alayişsiz, eskiden alışılmış "Cumhurbaşkanının açış konuşması" yapılmaksızın -Anayasa artık onu âmir değildir- Meclis yeni dönemine girdi.

Yeni dönemin başlangıcı, ilk dönemin başlangıcından çok farklı bir hava içinde oldu. Sâdece milletvekili ve senatörlerin değil, parlemanter sistemin daha bir alışmış, oturmuş, yerleşmiş hali vardı. Fırtınanın büyüğü atlatılmıştı. Demokratik düzenin yürümesine izin verilip verilmeyeceği bahis konusu değildi. Yola çıkılmıştı. Haftanın ortasındaki o gün Meclis koridorlarında rastlanılan simaların çizgileri asık ve endişeli değil, daha ziyade azimliydi. Bir yılda hiç bir şey yapılmadığını söyleyenler Perşembe günü zihinlerinde bir bilanço yaptıklarında haklı sayılamayacaklarını farkettiler. Anlaşılıyor ki bir farkı görmek için, biz türklerin mutlaka bir kıyaslama yapmamız şarttır.

Ama herkes bir başka gerçeği daha görmekle mükelleftir. Demokratik düzen sadece Kahveci Haşim değil, bütün millet Parlâmentonun faaliyetinden memnun kalırsa, orada memleket meselelerinin ele alındığını görürse, Meclise inanırsa, onu severse yürüyecektir.

Demokratik düzeni şunun veya bunun tehdit ettiğini söylemek kolaydır. Demokratik düzen bu tehditlerin hepsini boşa çıkarır. Ama demokratik düzen Meclisin kendisinin tutumuyla tehdit edildi mi, artık onu İsmet Paşa bile zor kurtarır.

Güvenlik

Offf!

(Kapaktaki Tehlike)

Küçük Opel bir anda, halk selinin arasında kayboldu. Çılgınca tezahürat yapanlar «Arabayı kaldıralım! Arabayı kaldıralım!» diye bağırıyorlardı. Otomobilin camlarına eller vuruluyor, içerdeki bembeyaz saçlı adamla utangaç tebessüm eden zarif kadına öpücükler gönderiliyordu. Şoför Halil Efendinin «Yapmayın. Kıracaksınız, yolda kalacağız» feryatlarını duyan bile yoktu. Takip arabası geride kaybolmuştu. Koşup gelen polisler yolu açmaya çalışıyorlardı. «Yaşa, babamız!» sesleri her tarafı dolduruyordu.

Gün, 29 Ekimdi. Hipodromdan çıkmakta olan küçük Opel, kırmızı bir plakanın üstünde 0003 numarasını taşıyordu. Bembeyaz saçlı adam İsmet İnönü, yanında utangaç tebessüm eden zarif kadın eşi Mevhibe İnönüydü. Başbakan, bu mutadın çok üstünde sevgi gösterisinin arasından çıkıp Çankayadaki evinin yolunu tuttu.

Bu hafta Başkentte Cumhuriyet Bayramı çok canlı kutlandı. İran Şahının bulunması törenlere renk kattı ama halkın ayrı bir memnunluğu, ferahlığı vardı ve bunu hissetmemek imkansızdı. Herkeste rahatlamış bir hal görülüyordu. Rahatlayanların başında ise, bu sıralarda nerede rastlansa hararetle alkışlanan İsmet İnönü geliyordu. Küba krizinin patlak vermesiyle Başbakanın üzerine çöken düşünceli ve dalgın tavır, ancak Cumhuriyet Bayramının

Raymond Hare
Başarı sevinci

HAFTANIN İÇİNDEN

" Haydi canım, sen de ! „

Metin TOKER

Silâhların tahrip kudretinin bugünkü seviyede olduğu bir sırada bir harp tehlikesi geçiştirilince, hadisenin hemen akabinde bir şaşkınlığın, ferahlamadan doğan bir afallamanın dünyada belirlemesi imkânı yoktur. Bu, beşeridir. Böyle bir ortam içinde herkesin ve bu arada bizim bazı müttefiklerimizin zihinlerinde bir kaç noktanın altının çizilmesinde fayda olabilir.

Türkiye, kendi topraklarında füze üssü ve atom başlıklı mermi bulunmasına aşık değildir. Ama bunlar Türkiyede, bunların benzerleri Kübaya yerleştirilmiştir diye bulunmamaktadır. Türkiye, savunmasını NATO çerçevesi içinde gören bir memlekettir. NATO Sovyetlerin Avrupada giriştikleri hazırlıklar üzerine, bir tecavüz karşısında üyelerinin kendilerini savunabilmeleri için Türkiyede füze rampaları kurulmasına stratejik sebeplerden lüzum görmüştür. Sağlam bir müttefik olarak Türkiye, topraklarını açmıştır. Rusya Kübaya sonradan koyduğu silâhları kaldırsın veya aman bir Dünya Harbi çıkmasın diye Türkiyenin telaşa, endişeye, dehşete düşüp "Bunları başımdan alın!" diye feryat etmesini bekleyenler kıyamete kadar bekleyebilirler. Füzeler topraklarımıza NATO gereğince gelmiştir, NATO kararı gereğince gider. Başka yoldan değil!

Dünyada barış ve silâhsızlanma, Türkiyenin her zaman ve herkesten çok arzuladığı hususlardır. Bunların sağlanması için elinden gelen her şeyi yapmaya Türkiye daima hazır olmuştur. Konjonktür değiştiğinde NATO'nun stratejisinde de değişiklik olacağı tabiidir. Atlatılan tehlikeden sonra gözler açılır, iyi niyet hakim olur, Batı ve Doğu Blokları arasında yeni anlaşmalara varılır. NATO Konseyi, Türkiyenin iştirakiyle toplanır, durumu görüşür. Türkiyedeki üslerin kaldırılmasının NATO üyelerinin ve Türkiyenin savunmasına hiç bir zarar vermeyeceği neticesine varılır. NATO üyelerinin ve Türkiyenin savunması o kıymette, kuvvette başka tertiplere bağlanır. Üslere "Güle güle" deriz. Bunların devamı hayati addedilir. Üsler kalır. Bu bizimle Rusya arasında, hatta Amerika ile Rusya arasımda bir mesele değildir. Bu, Batı Bloku ile Doğu stokunun yeni münasebetlerine göre tanzim edilecek bir husustur. Türkiyenin görüşü bu olduğu içindir ki Ankarada, göz korkutmak için zamanı müsait sananların bir kaç denemesi Başbakanın ve Dışişleri Bakanının hiç bir gürültüye pabuç bırakılmayacağını ziyadesiyle açık şekilde belirtmeleriyle boşa çıkarılmıştır. Eğer bu denemelerin bir tek faydası olmuşsa, o da şudur: Bize "Dost olalım, geçmişi unutalım. Bizim o zamanki şeflerimiz hata ettiler. Ama onlar tasfiye oldular" şarkıları söyleyenler, ilk fırsatta Türkiyeyi ortaya atmaya hala teşnedirler. Demek ki şefler tasfiye de olsa, zihinlerin arkasındaki fildiler aynı süratle tasfiye olmuyor.

Bu, bizim için bir kıymetli tecrübedir.

Bir ikinci tecrübe, Amerikanın ödlek olmadığının ve kulaklara fısıldandağı gibi zengin amerikalıların tehlike çanının kendileri için çaldığı ilk anda bizi ortada bırakmalarının bahis konusu bulunmadığının meydana çıkmasıdır. "Canım, siz Türkiyedeki silâhlarınızı çekin, biz de Kübadakileri çekelim, olsun bitsin" tarzındaki sovyet teklifi Washington tarafından derhal ve üzerinde hiç düşünülmeden reddedilmiştir.

Türkiyenin politikası, Türkiyenin istiklalinin ve bütünlüğünün en sağlam şekilde teminat altına alınması esası üzerine bina edilmiştir. Bizim nazarımızda bu teminat, Türkiyede bir hareketin nükleer harp manasına geleceği hususunda kimsede en ufak şüphenin bulunmamasındadır. Son krizde Türkiye ile Küba arasında paralel kurulması gayretlerinin hiç bir ciddi çevrede iltifat görmemesi, bu gerçeği bir defa daha gözler önüne sermiştir.

Türkiye bir sağlam müttefiktir ve öyle görülüyor ki Türkiyenin sağlam müttefikleri vardır,

İnönü

Güvendiğimiz Türk Silâhlı Kuvvetleri

Keçiyi önce sağlam kazığa bağlamalı

Sunay

ilk günü dağıldı. Başkentte bir hafta içinde cereyan eden bilinmeyen olayların hikâyesi, tehlike geçiştirildikten sonra İsmet İnönünün hadiseleri yaşayarak, halkın ise hadiseleri hissederek çektikleri derin «Offf!» un manasını gözler önüne sermeye yetecektir.

Zira Türkiye, bu hafta, hiç kimsenin farkına varmadığı surette yakın tarihinin en vahim tehlikesini yaşadı ve Cumhuriyet Bayramının ilk günü bundan hem selametle, hem de büyük şan, şeref ve itibarla çıktı,

«Hazır ol cenge...»

Kübada patlak veren buhran, daha başından, Türkiyede gereken bütün önemle karşılandı. Buhranın hazırlanmakta olduğundan Ankara haberdardı, fırtınanın Kübada kopacağını hissediyordu, Türkiyenin işe karıştırılacağından emindi. Amerika bir kuvvet gösterisi yapıyordu, neticenin ne olacağı, Rusyanın ne tepki göstereceği bilinmiyordu. Kuvvetli ihtimal, bir Soğuk Harbin başlaması olarak görüldü. Mesut ihtimal, Moskovanın yelkenleri Kübada suya indirmesi olacaktı. Kötü ihtimal, nükleer harbin çıkmasıydı.

İnönü, her zaman yaptığı gibi, kötü ihtimali ön plana aldı ve hazırlıklarını o tertibe göre yürüttü. Nükleer harbin çıktığı dakikada, Türkiye otomatik olarak ve ilk anda tehlike altına giriyordu. Teni harbin Hiroşimasının Ankara ve İstanbul olacağını kestirmek için fazla bir sezgiye lüzum yoktur. New York ve Moskovada bombalar bundan pek kısa zaman sonra patlayacaktır. Ateş o suretle dünyayı saracak ve yakmadık yer bırakmayacaktır.

Ankaranın ortası, Atatürk Bulvarı üzerinde, Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesinin yanındaki tren köprüsüdür. İstanbulun ortası ise, Karaköy köprüsüdür. Bunların üzerinde, 500 metre irtifada patlatılacak bir nükleer bomba üçbuçuk kilometrelik kutru olan bir saha içinde hayat bırakmayacaktır. Bugün için dünyada, böyle hallerde alınacak tedbir şehirlerin boşaltılmasıdır. Amerikanın da hazırlıkları o istikamettedir.. Rusya da muhtemelen aynı şeyi yapacaktır.

Hükümet ve Genel Kurmay iç güvenliğimizin, dış güvenliğimizin bütün tedbirlerini alırken içişleri Bakanlığı, gene Genel Kurmay ve Savunma Bakanlığıyla birlikte büyük şehirlerimizin nükleer harbin afetinden en az zarar görecek şekilde korunmasını planladı. Orduda izinler kaldırıldı, Milli Emniyet Teşkilatı her hangi bir kötü teşebbüse karşı tedbirlerini aldı.

Türkiye ilk önce, «Sürpriz taarruz» ihtimalini bertaraf etti. İnönü bundan sonra, siyasi tutumunun tatbikine geçti.

«... İstersen sulh-ü selah»

İnönünün hakim olduğu Ankaradan «Hava ve Deniz Kuvvetlerimize, Küba civarında sevgili ve saygıdeğer Amerikalı müttefiklerimizin emri altına girmek ve o Fidel Castro denilen adama haddini bildirmek üzere harekete geçmeleri emri verilmiştir» tarzında isterik sesler çıkmayacağını bu sırada herkes bilmekteydi. Ama Türkiyenin hadise karşısındaki tutumu, serinkanlılık derecesi, durumu nasıl gördüğü merak konusu teşkil etti. İnönü bunu şöyle ifade etti: «Barış istiyoruz. Harp çıkarsa, müttefiklerimizin yanında savaşacağız».

Demeci yumuşak bulanlar çıktı, sert alanlar oldu. Türkiyenin bir aralık kapı bıraktığını düşünenlere rastlandı, Türkiyenin bütün gemilerini yaktığını söyleyenler işitildi. Alaka uyandırıcı iki tepki, Ankaradaki Amerika Büyük Elçisi Raymond A. Hare ve Sovyet Büyük Elçisi Nikita Rijoftan geldi. İki Büyük Elçilikte de İnönünün sözleri büyük bir dikkat ve itinayla tercüme edildi. Her iki temsilcilikte de tercümanlar kılı kırk yardılar. Meselâ İnönü, sabotajlar konusunda «sezgi» den bahsetmişti. Amerikalılar bunu «to percieve» diye tercüme ettiler. Kelimelerin bütün nüanslarına dikkat edildi. Ruslar, metni ruscaya tercümeyle yetinmediler. Fransızcaya da çevirdiler. Büyük Elçiler ve müşavirleri bunları inceden inceye tetkik ettiler, Konuşmanın orijinali ve ter-

Kulağa Küpe...

Devlet Adamı !

Kasım Gülek teşhis koydu : Küba ile Türkiye mukayese edilmeyecektir. Krutçef mukabelesinde Türkiyeyi bahis konusu etmeyecektir. Ruslar cevaplarını Berlinde vereceklerdir. Herkes yatıp uyuyabilir!

Şimdi, olanlara bakin :

1 — Küba ile Türkiye mukayese edildi.

2 — Krutçef "Siz Türkiyedeki üsleri kaldırın, ben de Kübadakileri kaldıracağım" dedi.

5 — Berlinin lâfı bile olmadı.

Ama Krutçef ne ayıp etti, değil mi?

En Sol, Solun Düşmanıdır!

Daha önce başka memleketlerde geçmiş bir hâdise bugün Turkiyede, herkesin gözleri önünde tekrarlanıyor. Hâdise, memleketimizin hususiyetleri dolayısıyla bütün öte ki yerlerdekinden fazla önem taşıyor. Türkiyede Sol teşkilatlanıyor ve bunun karşısında En Sol isterik bir halde çırpmıyor.

En Sol, hiç bir yerde Sol değildir. Ama Türkiyede, hiç değildir Halbuki Türkiyede, "komünist" ve "moskof" tabirlerinin hisler üzerindeki tepkisi şöyle bir düşünülürse En Solun tek yaşama imkanının Solun arkasına sığınmak olduğu derhal ortaya çıkar. Kanunlar müsait dahi olsa, memleketimizde En Solun "Komünist Parti" adıyla çalışacağını sanmak hayaldir. Bu, En Solun bugün Solun güç kazanmasını önlemek için inanılmaz gayretler sarfetmesinin birinci sebebidir.

İkinci bir sebep şudur: Sol parlamenterdir, En Sol değil! Salon sosyalistleri, XIX. Asır Sosyalizminin kapılarını yeni aralamış eksantrik yazarlar, karamsar aydınlar.. Bunların, En Solun başı üzerinde yeri vardır. En Solun bütün edebiyatını okuyunuz: Bu sömürücü partilerle, aynı silahı kullanmak suretiyle başa çıkılmaz! Neden? Eee, onlar suyun başını tutmuşlardır, seçimlere tesir eden kuvvetleri ellerine geçirmişlerdir, oya başvuruldu mu sizin pestilinizi çıkarırlar. Peki, ne yapmak lâzımdır? Evvela bir tekmede bu düzem yıkmak, sonra yeni düzeni kurmak.. Bu yüzdendir ki En Sol, solcu kuvvetlerin ancak Komünist Parti strüktüründeki bir teşekkül içinde teşkilâtlanmasının, bu partinin de proletaryaya dayanmasının ve proletarya diktasını hazırlamasının taraftarıdır. Her partiden sol temayüllülerin bir araya gelip yeni bir parti içinde çalışmalarını ondan istememektedir. Ondan, Parlamentodaki sol temayüllülerin hareketlerini endişeyle takip etmektedir. Ondan, meselâ 14'lerin bir parti kuracakları işitilince dehşetle "Aman sakın! Aman sakın!" diye haykırmaktadır. Halbuki bütün Batı Avrupada sol fikirler demokratik yoldan, parlamenter usullerle tesir sahibi olmuşlar, hatta muhafazakâr partilerin dünya görüşünü değiştirmişlerdir. Düzenlerin tekmeyle yıkıldığı yerlerde ise, eskisinden berbat düzenler gelip oturmuştur.

Ama, En Solun bir üçüncü sebebi daha vardır ve buna Türkiyede herkes, bilhassa Sol karşısında dehşete düşenler bilmelidir. Türkiye, acil ekonomik ve sosyal meselelerine biz de sol diye damgalanmış, dünyada sol olmaktan çıkıp çoktan orta yolun parolası haline gelmiş bir takım prensipler benimsenerek çare bulabilir. 1945'in C.H.P. si, Halkevleri ve Köy Enstitüleriyle, tasarlanan Toprak Reformu ile korkunç bir Sol mudur? Eh Sol, böyle bir Solu kafatası ölçücülerinden daha kötü gözle görmektedir. Zira o kendini memleketin sağlam kuvvetlerine benimsetti mi Demokrasinin dejeneresansını Demokrasinin kendisi diye satıp parlamenter sistemi lanetlemek imkânı kalmayacaktır.

cümleleri derhal başkentlere tekslerle nakledildi.

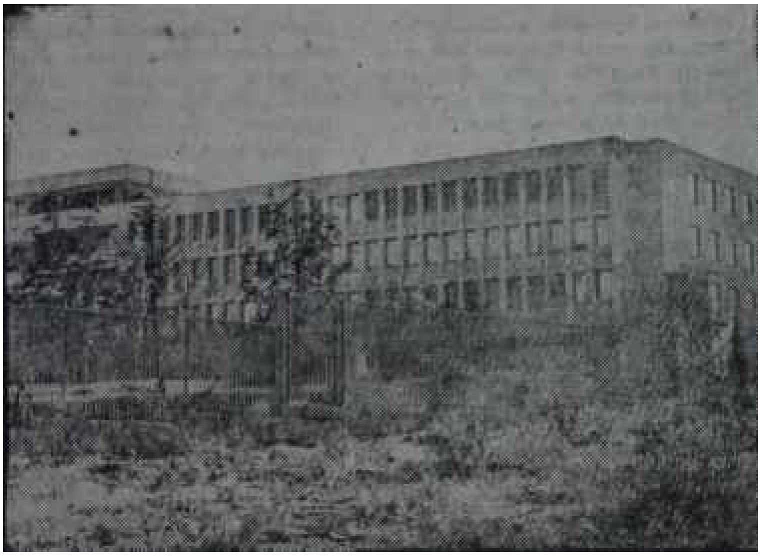
Cuma günü Hare Dışişleri Bakanlığına geldi. Feridun Cemal Erkin tarafından bekletilmeden kabul edildi. Amerika Büyük Elçisi Washington'un görüşünü bildiriyordu: Türk Hükümetinin tutumu derin bir hayranlık uyandırmıştı. Hare, kendi şahsi tefsirini de söyledi. İnönü mükemmel bir konuşma yapmıştı. Amerika, bu sağlam müttefikine karşı bütün taahhütlerini teyit ediyordu. Nitekim Beyaz Saray Rusyanın «Kübaya karşı Türkiye» teklifini, üzerinde tek bir an düşünmeden reddetti. İki gün sonra, itibarlı New York Times'ın Kennedy ile temas imkanına sahip Washington muhabiri James Reston şöyle yazıyordu : «Soğuk harbin devam eden karşılık-

Ankarada Cebeci, İstanbulda Karaköy köprüleri

Orta direk bel veriyor

Sovyet Büyük Elçiliği Binası
Ağlayan nar ile...

lı laf propagandasında Amerikanın Rusya ile, Türkiyenin sırtından bir anlaşmaya varmayacağı ispat edilmiştir. Ama aynı şey, Sovyetlerin Başbakan Fidel Castro ile münasebetleri konusunda söylenebilir mi?»

Kuzey ikliminin rüzgârları

Moskovanın Ankaradaki temsilcisi Rijof ise, tam aksine, tamamiyle sinirli ve bedbaht bir görünüşle Iran Şahı şerefine tertiplenen toplantılarda boy gösterdi. Rusya Büyük Elçisi İnönünün sözlerinde tek ümit ışığı bulmadığını bildirdi ve bundan Türkiyenin pişmanlık duyacağını belirtti. Bu sırada Krutçef, Türkiyede gerçekten iyi karşılanan ve yazılış tarzı itibariyle hayranlık uyandıran mesajını Kennedy'ye göndermiş, Rubadaki üslerin sökülmesi ermini verdiğini açıklamıştı. Toplantıların birinde Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican Rijofa ingilizce hitap ederek kendisini Sovyetler Başkanının bu hareketinden dolayı tebrik etti. Rijof, «Türkçe söyleyin» dedi. Alican sözlerini türkçe tekrarladığında Rusya Büyük Elçisi hiç bir şeyin halledilmediğini, türklerin anlayışsızlık gösterdiklerini, tehlike içinde olduklarını asabi gergin bir adamın edasıyla ifade etti. Rijof bir başka davette de İmar ve İskan Bakanı F.K.G. ye aynı türküyü söyledi. «Bakın İran ne kadar anlayışlı» dedi.

Moskovada ise Kremlinin sakinleri Cumhuriyet Bayramının Türkiye Büyük Elçiliğindeki kutlama törenini boykot etmek suretiyle memnuniyetsizliklerini gösterdiler. Toplantıda bulunan en yüksek rütbeli Rus, Mareşal İvan Bagramyan adındaki meçhul şöhret oldu.

İşin altındaki

Bu memnuniyetsizlik ve bilhassa Rijofun sinirlerinin sarsılmış olması Kübadaki krizle birlikte Rusyanın Ankarada giriştiği Soğuk Harbin netice vermemiş bulunmasının eseridir. Rus temsilcisi, işe gözdağı salmak ve dehşet yaratmak hevesiyle başladı. Nükleer harp kapıdaydı. Tükiye için yapılacak şey, Amerikan füzelerinin derhal Türk topraklarından kaldırılmasını Amerikalılardan istemekti. Bu füzeler Türkiyenin başına belaydı. Bundan dolayı memleket nasıl tehlikeye atılabilir di? Başkentte girişilen bu taarruz Sizim Radyo ve Moskova Radyosu tarafından takviye edildi. Türk hükümetinden sonra türk halkına da, san ki tehlike bu füze üsleriymiş intibaı verilmek istendi. Hesap şuydu: Bir panik havası yaratılacaktı, bu hava içinde Türkiye bazı halkalardan koparılacaktı.

Hükümet en ufak panik manzarası göstermedi. Tam aksine, hiç bir ifrata kaçmaksızın, ama ne yaptığını tamamiyle müdrik halde Rusyaya Kübadaki füzelerle Türkiyedeki füzeleri mukayese etmenin elmalarla armutları cem etmeye kalkışmak olduğunu anlattı. Halk ta, aynı tepkiyi gösterdi. Kuzey iklimlerinin aramızdaki sevgilileri ise aksine vaziyet almaya, Türkiyedeki umumî hava karşısında cüret dahi edemediler.

Böylece, Kübadaki kriz vesilesiyle Türkiyeden bir şeyler koparabilmek ümidi suya düştü. Rus Büyük Elçisinin oradaki buradaki tehditleri ise daha da az ciddiye alındı, dudaklarda müstehzi tebessümler yarattı.

Yeni gelişmeler

Halbuki Krutçefin buhrana yumuşaklık getiren demeci, Ankarada çok müsbet karşılandı. Ankara-

Amerika Büyük Elçiliği binası
...gülen ayva

nın yetkilileri, bunda, bir Rus hezimeti görmek nevinden budalalık yapmadılar. Aksine, Küba gibi Amerika nın avantajlı olduğu bir bölgede bulunan hal çaresini Rusyaya dünyanın her tarafında, hele Rusyanın eş avantajlara sahip bulunduğu bölgelerde kabul ettirtmeye kalkışmanın harp manasına geleceğini gördüler. Hükümetin, müttefiklerine ifade ettiği görüşün esası bu oldu. Eğer Küba bir memleketle kıyaslanacaksa bunun Macaristan veya Finlandiya olması gerektiği hususu, esaslı bir düşünce olarak belirdi. Tarafsız Finlandiya bir gün Batı Blokuna katılmaya kalksa kapılarını amerikan nükleer silahlarına açsa, oralarda amerikan üsleri kurulsa Krutçefin tutumu Kennedy'ninkinden, Kennedy'ninki de Krutçefinkinden her halde farklı olmayacaktır.

Rus Başkanının hareketine bu teşhisin konulmasıdır ki Cumhuriyet Bayramı törenlerinde, başta Başbakan İsmet İnönü, devlet adamlarımız da ve halkta görülen inşirahı, ferahlığı yarattı. Şurası bir gerçektir ki Krutçef son tutumuyla Türkiyede, ruslar bizi tehdit etmeye kalkıştıkları zaman aldığı puandan çok yüksek bir not almıştır.

Nitekim İran Şahı şerefine yapılan davetlerdeki görüşmelerde türkler yabancı diplomatlara bu hususları belirttiler.

Bardaktaki fırtına

Hadiselerin bu sakin şekli aldığı sıradadır ki amerikan A.P. ajansının "yarım tahkik edilmiş" ve daha ziyade, haberden çok tefsire dayanan bir haberi ortalığı telaşa verdi. Habere göre iki türk şilebi Kübaya buğday götürmekte olduğundan Amerika bize yaptığı yardımı kesecekti! Haberi en büyük başlıklarla, iki aşırı uca mensup gazeteler etekleri zil çalarak verdiler. Soldakiler Amerikanın çok yükselen prestijine bu suret, le bir darbe indirileceğinden dolayı memnundular, sağdakiler ise «İnönünün hapı yuttuğu» kanısındaydılar. Telaş, sadece Başkentin hadiseler den haberdar çevrelerinde görülme-

H a z i n !

Aşağıda okuyacağınız yazı, itibarlı ve saygıdeğer Cumhuriyet gazetesinde çıktı. "Cumhuriyet yazmadıysa doğru değildir" intibaını vermeğe muvaffak olmuş bu gazetede bir süredir neler olduğunu merak edenler aradıkları cevabı kısmen İlhan Selçuk imzalı yazıyı biirdiklerinde anlayacaklardır. Hiç bir dünya perspektifine sahip olmaksızın, hadiselerden hiç bir şey anlamaksızın, meselelerin hiç birini kavramaksızın, en adi cinsinden propagandaya kapılarakveya alet olarak, tamamiyle çarpık bir görüşle, gerçekleri umursamaksızın yazı yazmak herkes için kabildir.

Ama böyle yazılar Cumhuriyette çıkmazdı. Cumhuriyet, öyle Cumhuriyet olmuştur.

Halbuki bu krizde, bu tarz bir yazı sâdece Cumhuriyette çıktı.

Ayın sekizindenberi yurt dışındayım. On gündenberi de Pariste. (...) Türkiye şu buhranlı günlerde bütün yeryüzünde olduğu gibi Fransada da bir terazinin kefesine oturmuştur.

Ve bu terazinin öteki kefesinde Küba var(..)

Bazı kimseler bu teraziyi ele alıp :

— Amerika bu işde haklı.. diyorlar.

Bazı kimseler :

— Peki ama Türkiyenin durumuna ne buyurulur? diyorlar.

Terazinin kefeleri bir inip, bir çıkıyor.

Biz gurbet eldeki vatandaşlar, bu sallantının dalgalarında efkarlanıyoruz.

Bir tarafta Küba, bir tarafta biz...

Dünyanın en muteber sayılan gazeteleri, Amerikanın tutumunu hayretle karşılıyorlar. Ve diyorlar ki:

— Türkiye ortada dururken, Amerikanın Birleşmiş Milletlerde kendi tezini savunması çok zor olacaktır.

Radyonun düğmesini kapatıp, gazeteleri bir yana savurup, bir sigara yakıyorsunuz. Bu sigaranın dumanlarında bir düşünce bükülüyor...

— Biz... diyor, bu düşünce, halkımıza nasıl tanıttık Castronun Kübasını yıllardanberi... Bir Sovyet peyki.. Kruçef'in stratejisine topraklarını ayak bezi gibi çiğneten bağımsızlık duygusundan yoksun bir ülke...

Castro dediğiniz de kim? Bir Rus kuklası. Kendi memleketini komünistlerin oyunlarına rampa yapan bir düşük lider...

Böyle yazmadık mı?. Böyle yazmayı hatta vatanseverlik saymadık mı?.

İşte şimdi terazinin bir kefesinde bu Küba... Öteki kefesinde biz.

Bir yanda Atatürk Türkiyelisi.. Ve bir yanda Castro Kübası,

Gazeteler, gazeteler... Birinci baskı, ikinci baskı, üçüncü baskı, dördüncü baskı... Ajanslar, ajanslar.. Bir ses, mırıldanıyor kulağımızın dibinde :

— İyi ama... diyor, Rusya Kübayı füze rampası yapmışsa, Amerika da Türkiyeyi yapmış...

Dönüyorsunuz. Bir adam. Kim bu adam

İşte öyle... Bayağı bir adam. Bir aşağılık adam.

Kim bilir kim? Komünisttir herhalde... Hıh.. Avrupalıymış..

Yalan söylüyor bu adam. Küba nerede, biz nerede? Aramızda hiç bir münasebet yok. Hiç bir benzerlik yok. Küba ile Türkiye mukayese edilemez.

Yalan, yalan, yalan... İftira.

Adam gülüyor :

— Galiba siz Türksünüz.. diyor.

•

Evet, Türküz. Ve bunun içindir ki, Türkiyenin dünya umumi efkarı önünde Kübaya benzer bir füze rampası gibi ele alınması yağmurlu bir Paris akşamında gurbet acısı gibi içimizi yakıyor.

Gülek

Erim

Göle

Doğan

Dört köşe!

di. Tam aksine tebessüm yarattı.

Zira «İki şilep hikâyesi» ne Türkiyenin ve ne Amerikanın meçhulüdür. Bu mesele iki taraf arasında çoktan görüşülüp karara bağlanmıştır.

Gerçekten de Eşref ve Bingöl adındaki gemiler bundan çok önce Sovyetlerin Karadenizdeki Novorossiski limanından Kübaya nakledilmek üzere deklare edilmiş buğday hamulesi almışlar ve yola çıkmışlardır. Kennedy'nin, A.P. nin haberine masa başı mesnedi teşkil eden ve Kübaya gemileri yük taşıyan memleketlere amerikan yardımının kesilmesi yolundaki kararı üzerine Türk Hükümeti tarafından durum Amerika Hükümetine duyurulmuştur. Zaten ortada bir «suihal» in bulunmadığı. Türk Hükümetinin türk gemilerine Kübaya mal taşımamaları yolunda yaptığı tavsiyeyle sabittir. Nitekim Amerikalılar Eşref ve Bingölün bir mesele teşkil etmeyeceğini Ankaraya bildirmişlerdir.

Sansasyonel haberin manşetlerle belirdiğinin ertesi günü, Ankaradaki Amerikan Yardım Heyetinin Başkan Yardımcısı Wade L. Lathram bu mecmuanın bir muhabirine şöyle dedi : «Dün bu benim için bir meseleydi. Fakat bugün Türkiyeye yardımın kesilmesi diye bir ciddi mesele yoktur.»

C.H.P.

Uyanan Prens!

Bu ayın 29 unda, Ankarada muhtemelen Büyük Sinemada veya Muhalefet günlerinin unutulmaz Alemdar Sinemasında C. H. P. Kurultayının 1400 kadar delegesi bir araya geldiklerinde eski parti kendine bir yeni istikamet verecektir. Önce devrimleri gerçekleştiren, sonra da antidemokratik gidişi bertaraf edip demokratik düzeni kuran C. H. P. nin o tarihten bu yana boş, manasız ve fikriyatsız kaldığı hiç kimsenin meçhulü değildir. Bu Kurultayda bu boşluk giderilecektir. Zira Genel Merkez Kurultayın karşısına bir "İkinci Hedefler Beyannamesi" ile çıkacaktır. Beyanname şu anda, Turhan Feyzioğlunun gayretiyle hazırlanmaktadır. Feyzioğluya gayretlerinde Coşkun Kırca, Turan Güneş, Emin Paksüt ve Nüvit Yetkin yardım etmektedir. C. H. P. nin "İlk Hedefler Beyannamesi" demokratik düzenin prensiplerini ortaya koyuyordu. "İkinci Hedefler Beyannamesi" partinin ekonomik ve sosyal görüşlerini ilan eden manifesti olacaktır. Manifestte C. H. P. ortanın solunda yer almakla beraber aşırı sağa da, aşırı sola da bütün kuvvetiyle kargı bulunduğunu bildirecek, anarşi idaresini takbih edecek ve demokratik düzenin sarsılmaz, yenilmez savunucusu olduğunu ilân edecektir.

Genel Merkezde bir başka çalışma da C. H. P. nin istikbaliyle ilgili olarak yapılmaktadır. Araştırma Kurulu geniş bir köy anketi hazırla» maktadır. Bununla Türkiyedeki köylerin iktisadi, sosyal durumları ortaya konacak ve ihtiyaçların giderilmesi için yapılması gerekenler belirtilecektir. Bu da Kurultaya yetiştirilmeğe çalışılmaktadır.

Dananın kuyruğu yaklaşınca

Eski partinin Başkentteki Genel Merkezine bu hafta içinde gidenler alışılmamış bir manzarayla karşılaştılar. Binayı, bir başından ötekine dolu buldular. Her oda kapısını açtıklarında içerde başbaşa verip fiskos yapan üç dört kişiye rastladılar. Bu, Kurultayın, fikri hazırlığı yanındaki kulis faaliyetidir ve işin o tarafını, Genel Merkezciler adına Kemal Satır idare etmektedir. Ancak, partinin dalmış olduğu derin uyku vahim bir handikap teşkil etmektedir. Zira şimdiye kadar ancak dokuz il, kongresini tamamlamıştır. Bunun yanında, değil kongre yapmak, İl İdare Kurullarının bir araya gelemediği iller mevcuttur. Çorum ve Diyarbakırın durumu budur. Ama Genel Merkez gene de geri kalan, 58 ilin 20 gün içinde kongrelerini tamamlıyacağı hususunda nikbindir. Program yapılmış, tarihler tesbit edilmiştir.

Kongrelerin en alâka uyandıracak olanı, Kasım sonlarına doğru yapılacak Malatya kongresi olacaktır. Zira ona Genel Başkan İnönü gidecek ve İstanbul kongresindeki konuşması öneminde -ama başka konuda- bir nutuk vererek partiye yeni ışık tutacaktır.

Kurultayın özelliği

Bu Kurultayın mücadelesi, tabii gene genel Sekreterlik için olacaktır. Tabii, gene mutad veçhile, hayallerini gerçek sayanlar İnönünün Genel Başkanlıktan atılacağını taraftarlarına müjdeleyeceklerdir ama işin o cephesinin ciddi bir tarafı yoktur.

Genel Sekreterlik meselesi bu defa bir özellik taşımaktadır. Genel Sekreteri Kurultay değil, Parti Meclisi seçecektir. O bakımdan, Genel Sekreter adaylarının sâdece kendilerini

değil, Parti Meclisi listelerini kazandırmaları zarureti vardır.

Feyzioğlu - Satır ikilisi tarafından ikincinin Genel Sekreterliği bahis konusu edilerek hazırlanan Genel Merkez Listesinde en az yirmi genç isim bulunacaktır. Bu isimleri bölgeler, kendi aralarından seçeceklerdir. Genel Merkez, Parti Meclisine kendi bölgelerinde tutulan, sevilen, dinamik kimselerin girmesini istemektedir.. Listenin öteki yarısını teşkil edecek isimler arasında Melen, Öktem, Baykam, Sancar, Bekata, Paksüt, Güneş, Yurdoğlu, Erkut, Yetkin ve tabii Feyzioğlu ile Satır başta çelmektedir.

Kurultaya iştirak edecek 1400 e yakın delegenin 207 si milletvekili ve senatördür. Bunların büyük kısmı Genel Merkezle beraber hareket etmektedir. İl Gençlik Kollarının Başkanları Kurultayını tabii üyesidir. 07 genç C. H. P. linin Parti Meclisi seçimindeki, oylarının Genel Merkez lehine tecelli edeceği sanılmaktadır. 67 İl Başkanının durumu dikkati çekmektedir. Genel Merkezle son zamanlarda arası şekerrenk olan il başkanı sayısı fazladır. Buna karşılık, Gençlik Kolları Genel Merkez üyeleriyle Kadınlar Kolu Merkez Yönetim Kumlu üyelerinin sayısı 22 yi bulmakta dır. Bunlar da Genel Merkezin yanındadırlar.

Genel Merkezin bir başka avantajı illerde Gençlik Kolları mensuplarından birçoğunun kongreler sonucunda delege seçilmeye muvaffak olmuş bulunmalarıdır. Gençlerin, Parti Meclisine kendi aralarından çok sayıda kimsenin alınmasını sağlıyacak listeye itibar etmeleri normaldir.

Kemal Satır
Deparda

Karşı taraf

Karşı tarafı, birbirleriyle fikren hiç bir alakaları bulunmamakla beraber bir araya gelmiş dört gayrımemnun idare etmektedir. Bunlar Nihat Erim, Kasım Gülek, Avni Doğan ve Turgut Göledir. Bunların organize ettikleri kuvvetler de kendileri kadar çeşitlidir. Fakat ekseriyeti, gerçekten C. H. P. nin Muhalefet yıllarında dişe diş, göze göz savaşmış, ama sonra umduklarını bulamamış koyu partililer teşkil etmektedir. Bunlar, teşkilâtın alt kademelerinden gelmektedir ve kendilerine en fazla Gülek tarafından avans verilmektedir. Eski Genel Sekreter işi, partinin ocak ve bucaklarının açılacağını, yeniden ocak ve bucak başkanlıklarının ihdas edilip dağıtılacağını söylemeye kadar götürmüştür. "Dörtler" aynı zamanda C. H. P. içindeki öteki partilere karşı eski düşmanlık havasını da uyanık tutmaya, umacılar yaratmaya gayret etmektedirler. Buna mukabil, bir ciddi fikirleri yoktur. Ama onlar da, herkes gibi "Atatürk ilkelerine biz bağlıyız, ötekiler taviz veriyor" edebiyatına sarılmaktan geri kalmayacaklardır.

"Dörtler" başarı konusunda hayli nikbindir. Güney illeriyle Doğu illeri delegelerinin, tabii Erimin nüfuz sahası Kocaelinin, İstanbul delegelerinin % 40'nın, Ankaranın ise tamamının çantada keklik olduğunu iddia etmektedirler. Listelerine onlar da bazı gençler alacaklar, gedikleri de bu defa Genel Merkezin- listesine giremeyecek eski isimlerle dolduracaklardır.

Liste kazandığı takdirde Erimin mi, Güleğin mi Genel Sekreter olacağı bazı kimselerce merak konusudur. Ama, Genel Başkan İnönüyle Gülek "mükemmel çalışabileceği" kanaatindedir!

Erim henüz o kadar pişkin politikacı olmaya muvaffak olamamıştır.

Çünkü, sonu budur...

Kızıl Çin kıtaları, bu iyi techiz edilmiş kuvvetli birlikler Hindistan içine doğru süratle ilerliyorlar (Bk. DÜNYADA OLUP BİTENLER - S. 19) Nehru, bütün mihracelerden gelirlerinin yüzde onunu savunma masraflarını karşılamak için Hükümet temrine vermelerini istemiş, 435 milyon vatandaşını da gönüllerinden ne yardım koparsa onu yapmaya davet etmiştir. Silâhsız, askersiz ve kudretsiz yakalanan koca Hindistan şimdi kendisini kuzeyden gelen tecavüze karşı koruyabilmek için kapı çalmaktadır. A. P. ajansı buruk bir istihzayla şöyle diyor: "Şimdiye kadar Nehru Batıdan silâh alırken bunların bedelini hemen ödemekte ısrar ederdi. Ama şimdi Hindistanın hazır parası yoktur, silâha ise acele ihtiyacı vardır."

Nötralist Başbakan, memleketini içine attığı tehlikeden dolayı müteessirdir ve kusurunu itiraf etmektedir. Nehru "Halk hazırlıksızlığımızdan dolayı üzgündür ve neden ciddi silleler yediğimizi sormaktadır. Bu haklı bir sualdir ve buna maalesef verilecek bir cevabım yoktur. Gelirimizi kalkınmamıza sarfettik. Halbuki Çin, oniki yıldır hazırlanıyordu. Tecavüz edince savunmasız kaldık" demiştir. Şimdi tehlikede olan Hindistanın kalkınması değil, Hindistanın ta kendisidir.

Söylemesi çok kolaydır ve çok kolay olduğundan dolayıdır ki bizim, ilhamlarını kuzey rüzgârlarından alan "o çeşit yolcularımız son zamanlarda seslerini biraz daha yükselterek söylemektedirler: "Bütçemizin bu kadar büyük kısmını savunma masraflarına ayırmakta ne mana var? Harp mi çıkacak? Nisbeti azaltmalı ve o miktarı kalkınma gayretlerimize eklemeliyiz. Bunu yapmadıkça örgütlenmemiş emekçilerimizin hakkını topa, tüfeğe, kurşuna yatırmaktayız!"

Nehru Hindistan'ı bu türkülere kulak vererek, gülünçlüğü bütün dehşetiyle bugün açığa çıkan o barış havarisi pozlarını takınarak uçurumun kenarına getirmiştir. Silâhsızlanma, barış, saadet.. Bunları kim istemez? Ama bunlar "o çeşit solcu"ların gösterdiği yoldan sağlanmaz.

"O, çeşit solcu"ların yolu, bugün dişine kadar silâhlı Kızıl Çin kıtalarını koca Hindistanın ta içine doğru götüren yoldur.

Küba

Eriyen buzlar

Bu hafta Küba, Karaip denizinde değil New York'ta konuşuldu. Geçen haftanın ortalarından itibaren Küba kriziyle ilgili diplomatik temasların başlamasiyle birlikte hadiselerin ağırlık merkezi Manhattan'daki Dünya Evine doğru kaydı. Güvenlik Konseyi aynı konuda yapılan üç ayrı teklifi - Amerikanın, Rusyanın ve Kübanın teklifleri - görüşmek üzere toplantıya çağırıldı. Amerikalılar Kübadaki üslerle füzelerin oradan çıkarılmasını istiyordu. Sovyetler Birliği ile Kübanın teklifleri ise ablukanın kaldırılması hakkında idi. Güvenlik Konseyinde başlayan müzakereler tarafların uzlaşması ihtimalinin hiç de kuvvetli olmadığını hemen ortaya koydu. Daha ilk günlerde Sovyet ve Amerikan delegeleri birbirlerine girdiler. Sovyet delegesi Zorin, Amerikanın elinde bulunan Kübadaki Sovyet üslerine alt resimlerin sahte olduğunu, Rusyanın Kübada füze üsleri kurmadığını ileri sürdü. Amerikan delegesi Stevenson'un :

"— Bana evet veya hayır diye cevap verin : Sovyetler Birliğinin Kübada nükleer füze üsleri kurduğunu yalanlıyor musunuz?» şeklindeki sorusunu, Zorin :

"— Burası Amerikan mahkemesi değildir!" diye cevaplandırdı. Taraflar arasında hiç bin müşterek nokta yoktu. Bu müzakerelerin, ihtilâfların hallini güçleştirecek bazı gelişmelere sebep olması çok mümkündü. Bu durum karşısında Güvenlik Konseyi müzakereleri talik edilerek, Genel Sekreter yardımcısı U Thant'dan arabuluculuk yapması istenildi.

U Thant'ın gayretleri

U Thant ilk iş olarak Amerikan gemileri ile Sovyet gemilerinin karşılaşması ihtimalini ortadan kaldırmayı düşündü. Oturdu, Krutçef ile Kennedy'ye birer mektup yazdı. Krutçeften «Kübaya doğru seyretmekte olan Sovyet gemilerine abluka sahasının dışında kalmaları yolunda bir talimat» vermesini istedi. Kennedy'den de "Abluka sahası civarında beklemekte olan Amerikan gemilerine Sovyet şilep ve tankerleri ile karşılaşmaktan azami derecede kaçınmaları hususunda talimat verilmesini» talep etti. U Thant'ın bu müracaatı ve ona verilen cevaplar hem tarafların durumunu aydınlattı, hem de tarafların uzlaşması ihtimalinin mevcut olduğunu ilk defa ortaya çıkardı. Krutçef cevabında barışın korunması lüzumuna işaret ettikten sonra teklifi kabul ettiğini ve gerekli talimatı verdiğini belirtti. Kennedy ise esas itibariyle teklifi kabul ettiği halde bazı pürüzlere Genel Sekreter Yardımcısının dikkatini çekmekten geri kalmadı. Sovyetlerin anlaşma kapısını aralamak istediği belli oluyordu. Buna mukabil Amerika, buhranı yaratan taleplerinden vazgeçmek niyetinde değildi. Gerçekten Kennedy, bir taraftan bu temasları devam ettirirken diğer taraftan da Key West'e uçaksavar füzeleri sevkediyordu. Görüşmelerden bir sonuç alınamaması halinde Amerikanın yeni bazı askeri teşebbüslerde bulunması beklenebilirdi.

Değişen istikamet

İşte tam bu sırada Krutçef yeni bir mesaj yayınlıyarak, buhranın değişik bir istikamete girmesi ne yol açtı. Zorinin Birleşmiş Milletlerde, Kübada Sovyet üsleri bulunmadığını söylemesinden çok kısa bir müddet sonra ilân ettiği mesajında, Kurutcef, Kübada Amerikayı tehdit eden tecavüzi silahlar bulunduğunu kabul etti. Fakat söylemek istediği başkaydı. Nasıl Birleşik Amerika «burnu dibindeki» Kübaya yerleştirilen füze üslerinden huzursuzluk duyuyorsa aynı şekilde Sovyet Rusya da «kapısındaki» Türkiyede bulunan nükleer füzelerden rahatsız oluyordu. Krutcefin çok basit, çok açık bir teklifi vardı: Türkiyedeki üslerle Kübadaki üsleri müştereken kaldırmak! Hem böylece genel bir silahsızlanmaya doğru ilk adım da atılmış olacaktı.

İlk bakışta haklı ve çok cazip gözüken bu teklif aslında milletlerarası meselelerde fevkalâde tehlikeli olan bir düşünce tarzının mahsulüdür. Barışın taraflar arasındaki kuvvet dengesine bağlı olduğu bir devirde, bu tip tekliflerle sağlanacak olan, kuvvet dengesinin bir taraf lehine bozulmasıdır. Bu yolun getireceği barış ise, bir «Pax Romana = Roma Barışı» dır. Üstelik unutuluyor ki Türkiyedeki üsler, 1957 de Doğu Avrupa ülkelerinin nükleer silahlarla teçhiz edildiği Sovyet Rusya tarafından ilân edildikten sonra ve bu tehdide mukabele etmek üzere kurulmuştur. Varşova Paktının füze üsleri dururken, NATO'nunkileri kal-

Fidel Castro hadiseli günlerde hazırlık halinde

Elini veren kolunu alamıyor

dırmaya uğraşmak, ancak bir özel barışsever tipinin yapabileceği iştir. İşin şaşılacak tarafı, realist geçinen İngiliz çevrelerinden bazılarının da bu oyuna gelmeleridir. Nitekim Krutçefi en çok o tip İngiliz basını destekledi. Mamafih bunda, "Süveyşin İntikamı» hissinin de rolü yok değildir.

Krutcefin mesajı önce Moskova Radyosu ile yayınlandı, sonra Kennedy'ye gönderildi. Fakat bu arada radyonun yayınladığı mesajla Washington'a gönderilen mesaj arasında ban farklar olduğu şüphesi ortaya çıktı. Beyaz Saray sözcüsü Pierre Salinger "Moskova radyosu tarafından yayınlanan deklerasyon bilim elimize geçmiş bir mesaj değildir» dedi. Ayrıca Beyaz Saray, o gün gelen mesajın muhtevası ile ilgili hiç bir açıklama yapmadı. Krutcef tarafından Kennedy'ye gönderilen mesajda Türkiye ile ilgili teklifinin yer almamış olması kuvvetle muhtemeldir. Bununla beraber Beyaz Saray bu konudaki görüşünü de açıkladı: «Amerika Birleşik Devletlerinin her. hangi bir teklifi ihzari mahiyette nazarı itibara alabilmesi için Küba da üsler kurulması ile ilgili çalışmalara derhal son verilmeli, tecavüz. silahlar işlemez hale getirilmeli ve Kübaya tecavüzi silah sevkiyatı durdurulmalıdır.» Nixon da rus teklifi ni "tavşana karşı at vermek" şek linde yorumlayarak :

"— Türkiyedeki üslerden vazgeç mek NATO zincirini tahrip eder" de di.

Aslında Krutcef de yaptığı teklifi fazla ciddiye alıyor değildi. Bu bir geriye dönüşün diplomatik yoldan hazırlanması idi. Nitekim bunu teşhis eden Kennedy ustalıkla hazırladığı cevabında Rusya için geriye dönüş yollarını tamamen açık bıraktı. Kennedy :

"— Mektubunuzda benim anlayışıma göre genel olarak kabul edilebi lir hususlar şunlardır:

1 — Bahis konusu silahların Birleşmiş Milletlerin kontrolü altında Kübadan çıkarılmasını ve bunların tekrar Kübaya sokulmasının önlenmesini kabul ediyorsunuz.

2 — Bize gelince, Birleşmiş Milletler vasıtasıyla bunların tatbik edilebilmesi için şu taahhütlere girişiriz:

Kübada Castro'nun birlikleri
İçi bizi yakar, dışı kimi?

a) Halen meriyette olan ablukanın derhal kaldırılması,

b) Kübanın istilaya uğramıyacağına dair garanti verilmesi" dedi.

Dünyanın diğer yerlerindeki üslerle ilgili olarak da söyledikleri şunlar oldu :

"— Mektubunuzda, NATO ve Varşova paktları konusunda mevcut gerginliğin azaltılması için müzakereye hazır olduğunuzu ima ediyorsunuz. Her türlü faydalı teklifi müzakereye hazırız».

Varşova Paktının esrarı

Unutmamak lâzımdır ki Varşova Paktı, NATO'nun aksine, bir savunma zaruretinden doğmuş değildir. Yani Rusya, Batılıların kendisine veya müttefiklerine saldıracağını sanmış ta, bir parkta zaruret görmüş! Böyle bir şey yoktur. Varşova Paktı, Avrupadaki peyk memleketleri rus sultası altında tutmayı Devletler Hukukuna göre meşru gösterebilmekten başka gaye taşımamaktadır. Mesele şudur:

İkinci Dünya Harbinden sonra Avusturya, dört galip memleketin

Kübada Komünist liderler lehinde yapılan nümayiş
Ayinesi iştir kişinin...

kuvvetleri -Amerika, İngiltere, Fransa ve Rusya- tarafından işgal edilmiştir. Ruslar, Avusturyadaki birlikleriyle irtibatlarını temin için Rumanya ve Macaristanda asker bulundurmak hakkını kazanmışlardır. Fakat Avusturya ile barış imzalanınca bu bahane resmen ortadan kalkmıştır. Rusyanın birliklerini Rumanya ve Macaristandan da çekmesi zarureti hasıl olmuştur. Halbuki Kremlin mükemmelen bilmektedir ki fiilen rus işgali altında bulunmayan hiç bir Avrupa ülkesinde komünizmin payidar olmasına imkân yoktur. Bir avrupalı, komünist rejim altında yaşamaya gönül rızasıyla boyun eğecek! Nitekim, Macaristan ilk ferahlık anında hürriyet bayrağını açmıştır. İşte Varşova Paktı bu şartlar içinde, Avusturya ile imzalanan barış rus birliklerinin Rumanya ve Macaristandan da çekilmesi zaruretini ortaya çıkardığında tezgâhlanmış ve Sovyetler, bu sefer "müttefik" adı altında işgal kuvvetlerini komünist ülkelerde muhafaza etmişlerdir.

Görülüyor ki Varşova Paktı ile NATO başka zaruretlerin sonucudur.

Asıl Bomba

Krutcefin Kennedy'e gönderdiği ikinci mektup, dünya halk oyunda, patlatılacak bir nükleer bombadan daha az tesir yapmadı.

John Kennedy
Düşünceli bir adam

Krutcef mektubunda Kennedy'nin bahsettiği şartlar dahilinde Kübadaki füzeleri geri çekmeye hazır olduğunu belirtti. Bu samimiyet ve iyi niyetle dolu bir mektuptu. Mektubunda önce Rusyanın Kübaya askeri yardımı hangi sebeplerle yaptığını anlatan Krutcef, daha sonra Amerikanın Kübayı istila etmeyeceği konusunda verdiği teminat karşısında bunlara lüzum kalmadığını ve füze üslerinin sökülerek Rusyaya geri götürüleceğini söylüyordu.

Haberin yarattığı şaşkınlık hala geçmiş değildir. Bazı kimseler bunu Rusyanın gerilemesi olarak karşılarken diğerleri uzun vadeli bir barış taarruzu olarak görüyor. Tabii bu işin altından bir çapanoğlu çıkacağını tahmin edenler de eksik değildir.

Şurası muhakkaktır ki bugünkü Rusya, dünün Rusyası değildir. Krutcefin de mektubunda söylediği gibi bu, zenginleşmiş ve artık kaybedecek şeyleri olan bir Rusyadır. Rus halkının batılılardan daha az barış sever olduğunu farzetmek için de bir sebep mevcut değildir. Anlaşılan

milletlerarası münasebetlerin yeni bir devresine giriyoruz. Rusya bu devrede Amerika ile yapacağı ikili müzakerelerle dünyayı idare etmek istiyor. Önümüzdeki günlerde «Amerikâya açılan Rusya» nın dünya politikasında ne gibi değişmeler yaratıcağı merakla beklenmeğe değer.

Hindistan

Hanya ve Konya

Hindistan, Kızıl Çin kıtalarının adeta ellerini kollarını sallaya sallaya Himalayaları aşıp Hindistan içerisine doğru ilerlemeleri ihtimali karşısında bir anda bütün o koca ülkeyi saran heyecan, telaş ve dehşet bu hafta iki hadiseyle kısmen hafifledi.

Birincisi, Çin - Hind arasında çarpışmalar başladığından beri Hint birliklerinin ilk defa olarak bir küçük başarı kazanmalarıdır. Çinliler Kuzey Doğu bölgesinde 20-25 kilometre kadar ilerlemişlerdi. Otomatik silahlarla mücehhez Çin birlikleri kargısında hala birinci dünya savaşından kalma piyade tüfeği ile savaşan Hintlilerin bu ufak başarıyı kazanmaları gerçekten büyüktür. Çinliler o noktada püskürtüldüler.

İkincisi ise, Batının yardım tekliflerini devamlı olarak reddeden, geçen haftaya kadar Batıdan yardım almıyacağını bildiren Hind Başbakanı Nehru'nun Amerikadan askeri yardım istemek mecburiyetinde kalmasıdır. Bu Çin birliklerinin ilerlemesi karşısında Hind Başbakanının nihayet ayaklarının suya erdiğini göstermektedir. Yardım talebi Amerikan Hükümetince müsbet karşılanmış ve yardımın teferruatı ile ilgili çalışmalara başlanmıştır. Ancak, yıllardır uyumuş pasifist ve nötralist Hindliler biraz hayal etmektedirler. Zira kendilerine verilecek silahlar, öyle kullanılması bir günde öğrenilecek silahlar değildir.

Bu arada, Hind - Çin ihtilafındaki yumuşak tutumunun Hindistan Savunma Bakanı Krıshna Menon'u istifaya mecbur bırakacağı söylentileri dolaşmaktadır. Bir harp psikozu içine giren Hind halkı savunma politikasında değişiklik yapılmasını şiddetle istemektedir ve idarecilerini ağır şekilde suçlamaktadır. Hattat Nehru'nun kendisi itham altındadır

Öte yandan, Komünist Çinin tarafsız bir ülke ile giriştiği savaş Çinle münasebetleri zaten pek iyi olmıyan Rusyayı da memnun etmemektedir. Kremlin, Çinin tutumunun bütün Asya ve Afrikada derin aksiler yaratacağını ve oralar halkını Batıya yaklaştıracağını görmekte gecikmedi.

BİR ADAM TANITIYORUZ

Nikita Sergeyeviç Krutçef

Krutçef, Sovyet Rusya için yeni bir liderdir. Ne arkasında 1917 İhtilalinin kahramanlıkları vardır, ne de muzaffer bir kumandandır. Marksizmin parlak bir yorumcusu olduğu da söylenemez. Bugün Sovyet Rusya ya hükmeden adam, taşralı bir politikacıdır. Kendi kendisini yaratmış bir politikacı.

Krutçefin hayat hikâyesi, çobanlıktan hükümet başkanlığına kadar bütün merhaleleri içine alır. Fakir bir maden işçisinin oğlu. Kendi ifadesiyle, yürümeye başladığı zaman çalışmaya da başladı. 15 yatına kadar sığırtmaçtık ve ırgatlık yaptı. Muntazam bir öğrenim görmedi. Kışları dini öğrenim veren bir ilk okula giderdi. Daha sonra çeşitli fabrikalarda ve madenlerde işçilik yaptı. 1918 de, yani İhtilâlden bir yıl sonra Komünist Partiye girdi. 1925 de 9. Ukrayna Parti Kongresine delege seçildi. 1937 de Politbüro üyeliği, 1944 de Ukrayna Komünist Partisi Birinci Sekreterliği, 1950 de Parti Merkez Komitesi Sekreterliği onu takip etti. 1953 de Stalinin ölümünden sonra başlayan mücadelede Beria ile Malenkofu da bertaraf ettikten sonra, iktidarı aldı.

Krutçef dünyada hiç kimsenin, mevkiini bedavadan elde etmediğinin en parlak delilidir. Zira dünyanın en kuvvetli iki devletinden birinin başı, dünyanın en büyük siyaset adamlarından biridir. Krutçef, sıradan bir Başbakan değildir. Sovyet politikasına şahsiyetinin damgasını vurmuştur. Stalin putunun yıkılışı, farklı sosyal sistemlerin barış içinde birlikte yaşaması prensibi, fezanın keşfi ile ilgili araştırmalar hep onun ismi ile birlikte hatırlanacaktır.

Sovyet Rusyadaki iktidar mücadelesinin ciddi bir yönü bulunduğu da böylece anlaşılmaktadır. İktidarı alan adamlar, sadece bir takım perde arkası manevralarını iyi çevirdikleri için muvaffak olmamışlardır.

Nikita Krutçef ve Başkan Kennedy

Nikitanın gönlündeki aslan: Dünyayı paylaşma!

YABANCI GÖZÜYLE TÜRKİYE

Askeri müşahitlerin fıkrince Krutçefin Küba ile Türkiyedeki üslerin aynı zamanda sökülmesi teklifi Orta Doğu ve Akdenizde komünist baskısını arttıracak, Yunanistanı da artan bir tazyikle karşı karşıya bırakacaktır."

Hanson Baldwin tarafından yazılan makalede, Türkiyedeki üsler şebekesinin NATO'nun güney kanadının köşebendi olduğu belirtilmektedir. "Bu bölgedeki Amerikan askeri faaliyeti arasında 15 jüpiter füze rampası, muazzam bir radar arama sistemi ve bir miktar hava üssü vardır. Bu üsleri kullanan uçaklar atom başlığı taşıyabilmekte ve menzilleri de Moskovaya erişebilmektedir." Makalede, Washington makamlarınca bu teklifin dünya etrafındaki Batı ittifakım zayıflatmağa matuf bir teşebbüs olarak telâkki edildiği bildirilmektedir.

Gazeteye Washington bürosundan gelen bir habere göre Amerikan makamları Sovyet teklifinin esasının uzun süredenberi mevcut bulunan Sovyet hedefine doğru bir hamle olduğunu belirtmişlerdir.. "Bu hedef, diğer memleketlerin piyon olacağı bir seri dünya uzlaşmalarıyla Amerikanın anlaşmalarım ve batı ittifaklarım azar azar parçalamaktır." Bu makamlar, Amerika üslerinin Batıya karşı Rus füzelerinin kullanılacağına dair tehdidlerden sonra kurulduğunu ve bu hareketle Kübaya gizlice Sovyet füze tesisleri kurulmasının müsavi tutulmasının şayan-ı teessüf olduğunu ifade etmişlerdir.

B.B.C.

Bir kere Türkiyenin ve Kübanın durumları ile buralara kurulmuş olan üslerin durumları birbirleri ile mukayese edilemez. Türkiyedeki üsler bütün dünyanın gözü önünde, a - lenen ve bir gayeye -savunma- hizmet etmek için kurulmuştur.

Zaten Amerikalıları da en Çok kızdıran, Rusyanın bunları bir şantaj vasıtası olarak kullanmaya kalkmasıdır. Durup dururken çoktanberi bilinen bir hakikatin ortaya atılması Amerikalıları üzmektedir.

Diğer taraftan Türkiye ile Rusya şimdiye kadar hakikaten oldukça iyi münasebetlerini idame ettirmişlerdir. Küba ile Amerika için ise durum hiç de böyle değildir.

Rusyanın bu teklifi, Amerika için kabulüne pek imkân olmayan bir husustur. Amerika bunu kabul ederse bir çok müttefikleri moral bakımından nasıl bir duruma geleceklerdir? Rusyanın şantajını kabul etmiş bir Amerika onlar için nasıl büyük müttefik olur? Sonuç olarak Rus teklifinin duruma bir müsbet yenilik getirmediğini söyleyebiliriz. Durum hâlâ eskisi gibi gergin. İngiltere de Amerikayı destekliyor."

Observer

Bağımsız ingiliz gazetesi Kübada hatalı olan şeyin nükleer silâhların siyasî münakaşaya üstün gelmeline müsaade edilmesi olduğunu ve bunda baş suçun Rusyaya düştüğünü yazmaktadır. Rusların hangi esbab-ı mucibeyle olursa olsun bu tesisleri inşa etmelerinin tahrikçi bir hareket olduğunu belirtmektedir. Amerikanın da hal-i hazırdaki durumun sorumluluğunun bir kısmını taşıdığını, Krutçefin Kübada üsler tesis ederek soğuk harbin yazılı olmayan kaidelerini ihlal etmesine mukabil Başkan Kennedy'nin Küba ihtilâlini, reddetmekle zaten bu siyasi kaideleri ihlâl etmiş bulunduğunu bildirmektedir. "Marksist ve hatta komünist bir Küba Amerika için hakiki bir tehlike . olamazdı. Amerikan halkı sonunda Castro'yu müsamaha ile karşılasaydı, bir komünizm taciziyle karşılaşmazlardı. Meselâ Rusya Mareşal Tito'nun Rusya karşısında bağımsızlığını kabul etmiş, bu da hakiki Sulh İçinde Birarada Yaşamanın bir tezahürü olmuştur."

Gazete bundan sonra Türkiyeye geçmektedir. "Geçen hafta Amerika sözcüsü, Türkiyedeki amerikan füzelerinin durumuyla Kübadaki Rus füzelerinin durumunun tamamen farklı olduğunu, zira Türkiyenin Rusya tarafından tehdid edildiğini, oysa ki Kübanın Amerika tarafından hiçbir tehlikeye maruz bulunmadığını söylemiştir.

İki durum arasında fark vardır. Fakat sebep sâdece bu da değildir. Rusyanın Kûbaya füzeler yerleştirmesinin sebebi, Amerikanın üstün nükleer kudretini azaltmağa çalışmaktır."

Gazete "Dünyanın rahat bir soluk alması için silâhlanma yarışının durdurulması lâzımdır ve şimdiki bu buhran silâhsızlanmaya başlamak için mükemmel bir fırsattır" demekte ve Krutçefin Kübaya mukabil Türkiyeyi derpiş eden teklifine atıfta bulunmaktadır.

Bizim Radyo

Amerikan Harp Bakanlığının Türkiyedeki üslerine "hazır ol" emri vermesi, memleketimizde harp havası yarattı. Kennedy'nin nutku üzerine İnönü Ortak Hükümetinin Ordumuza "Hazır ol" emri. vermesinden korkan halk dehşet içinde. Böyle bir durumda bütün halka, sağ duyusu ve vatan sevgisi olan bütün yurtdaşlara düşen iş, bu tehlikeyi önlemek için harekete geçmek, Hükümeti bu korkunç kararından vazgeçmeye zorlamaktır.

Oysa Meclisteki partiler ve bazı teşkilâtlar, bunun tam aksini yaptılar. Bu hükümetin, Amerikanın saldırı harbine yardım etme kararını desteklediler. Hükümetin büyük suçuna katıldılar. Milletçe bir ihanet karşısındayız. Şimdiye kadar halkımızı insafsızca sömüren gerici idareciler şimdi de hayatımızla, yurdun geleceği ile oynuyor, vatanı bir atom harbinin ilk anda yok olması yolunda Amerikan komutanlarının eline teslim ediyorlar.

Gerici idarecilerin yurdumuzun geleceği ile oynadığı bir sırada eli kolu bağlı duramayız. Savunmamızla ilgili olmayan bir harbe ortak olamayız. Tarih ve halkımız önünde büyük sorumluluk taşıyan İnönü Hükümetini, millî ödevini yerine getirmeye çağırmak, milletçe hepimizin borcudur Turdun güvenliğini, barışım sağlamak için, bağımsız, tarafsız bir dış politikaya dönmek zamanı gelmiştir. Barışı ve güvenliğimizi korumak için milletçe harekete geçmek zorundayız.

Bütün yurtseverlerimiz, aydınlarımız, gençlik, ordu ve işçi gibi teşkilâtlı kuvvetlerimiz, büyük bir sorumluluk altındadır. Amerikan emperyalizminin boyunduruğunda ölüme "Hayır" demek için vakit geç değildir. Sesimizi bütün dünyadaki barış savaşçılarının seslerine katalım. Yurdun güvenliğini, barışı ve bütün bunların garantisi olan bağımsızlık, tarafsızlık politikasını gerçekleştirmek için milletçe harekete geçelim.

HER ÇEKİLİŞTE...
APARTMAN DAİRELERİ VE ZENGİN
PARA İKRAMİYELERİ
TÜRKİYE
KREDİ BANKASI

SERMA
YATIR
DÜŞÜN

ZIRA, RESMI
DE GEÇİCİ TEMİ
RİKA KURULU
VEREN EREĞLİ
LA HEM TÜRKİ
ŞEBBÜSÜNE OR
MUŞ OLURSUNU

İnşaatına girişilmiş olan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları 1965 yılında istihsale başladığı gün, maşa ve ateş küreğinden buzdolabı, otomobil, kamyon, traktör ve gemiye varıncıya kadar, günlük hayatımızın ayrılmaz parçalarını teşkil eden demir ve çelikten mamul yüzlerce eşya yerli Ereğli Çeliği ile imal edilecektir.

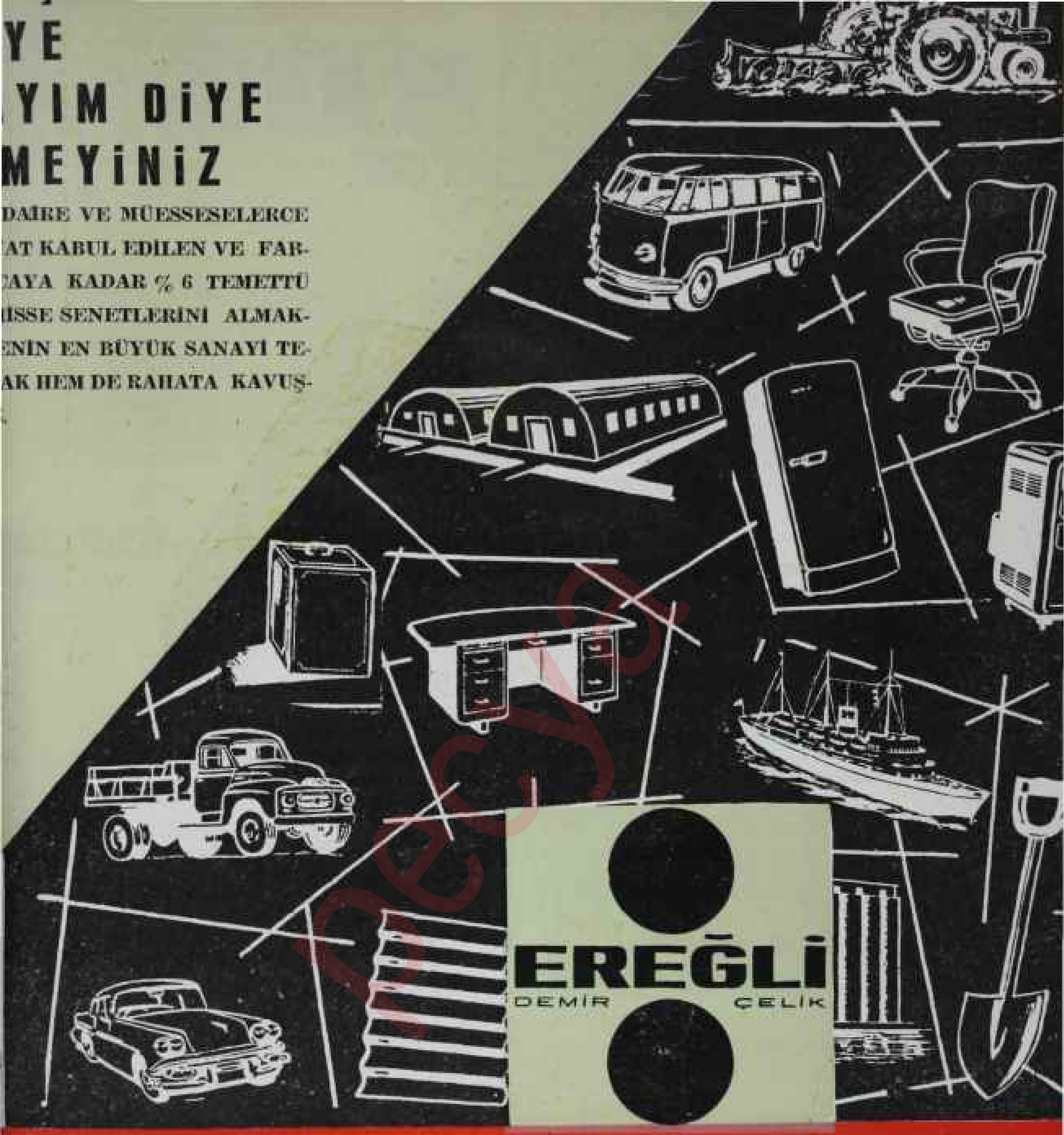
Türk-Amerikan teşebbüsü ve yatırımları ile kurulan ve 600 milyon Türk Lirası sermayeye sahip bulunan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T. A. Ş. bugüne kadar memleketimizde girişilen sınai teşebbüslerin en büyüğüdür.

REĞLİYE SİZ DE
ORTAK
LABİLİRSİNİZ

YE
YIM DİYE
MEYİNİZ

DAİRE VE MÜESSESELERCE
AT KABUL EDİLEN VE FAB-
AYA KADAR % 6 TEMETTÜ
HİSSE SENETLERİNİ ALMAK-
ENİN EN BÜYÜK SANAYİ TE-
AK HEM DE RAHATA KAVUŞ-

EREĞLİ DEMİR ve ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.

Merkez Büroları: İzmir Caddesi 13, Ankara

NOT: *Ereğli Demir ve Çelik Sanayii ve Ereğli Hisse Senetleri hakkında arzu edebileceğiniz malûmatın izahat için lütfen yukarıdaki adrese yazınız.*

MAGIRUS
DEUTZ
Meiller tipi Takviyeli 5 ve 6,5 tonluk DEVİRMELİ
ÇELİK KASALI kamyonlarımız gelmiştir.
6,5 – 8 ve 11 Tonluk
Kamyonlarımız
yakında gelecektir.
İsteklilerin müessesemize
ve acentelere müracaatları
5,5 Tonluk uzun şasili
kamyonlarımız gelmiştir.
Muhtelif otobüs modellerimizi
görmek üzere müşterilerimizin
firmamıza müracaatları
MAGIRUS-DEUTZ
TÜRKİYE UMUMİ MÜMESSİLİ
ÜNVER TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
Taksim Cumhuriyet cad. Ünver Ap. 16 Tel. 48 02 43 Telgr. ÜNVERLİMİT - İSTANBUL

Kanunlar

1567 sayılı kanun

Yetmiş yaşlarında gözüken beyaz saçlı, papyon kravatlı adam :

«— Olamaz yararabbim, bu kadarı katiyen olamaz!..» diye heyecanla bağırdı.

Heyecanlanmakta haksız olduğunu iddiaya imkan yoktu. Zira adam, iki sene beş gün ağır hapse, bir o kadar müddet ticaretle uğraşmamaya, ayrıca 3472 lira ağır para cezasına mahkûm olmuş, Yargıtay kararı tasdik etmiş ve tashihi karar isteği de reddedildiği için, hüküm katileşmişti. Tevkifi hakkında Savcılığın emrini bekliyordu ki Anayasa Mahkemesi imdadına yetişti; Tehiri icra kararı verildi.

Hadisenin esası, bundan dört-beş yıl öncesine dayanmaktadır. 19 Ocak 1956 tarihinde 14 Sayılı Para Koruma Kararnamesine ek 1 sayılı tebliğ yayınlanmıştı. Çeşitli hükümleri ihtiva eden bu tebliğin yayınlanmasından kısa bir zaman sonra Türk - Argüs Tercüme Bürosunun sahibi Tevfik Orman savcılığa davet edildi ve kaçakçılık yaptığına dair rakip bir firma tarafından hakkında ihbarda bulunulduğu kendisine bildirildi. Fakat uzun tahkikattan sonra Tevfik Ormanın herhangi bir kaçakçılık suçu işlemediği anlaşıldı. Devre Beyannamesi verip vermediği sorulduğunda, Tevfik Orman :

«— Devre Beyannamesi de ne?» cevabını verdi.

Bu suretle Devre Beyannamesi vermediği anlaşılan Orman hakkında takibat başladı.

Devre Beyannamesi

Devre Beyannamesi, Türkiyeden mal ihraç edenlerin - kitap, gazete mecmua ve benzeri basılmış eserler dahil - Kambiyo murakabe mercilerine verdikleri, üç ay zarfında yaptıkları muameleleri gösteren vesikalara denilmektedir. Bu beyannamenin üç ayda bir verilmesi mecburiyetinden haberi bulunmayan Tevfik Orman, yaptığı ihracatı belirten bu Devre Beyannamesini beş defa vermemiş olduğu için hakkında takibata girişildi ve bu suçundan dolayı yedi - sekiz aya mahkûm oldu. Altmışbeş yaşını geçtiği için cezasının bir kısmı indirildi, geri kalan altı ayı da tecil edildi. İş bu suretle kapanacak gibiyken, Yargıtay karan bozdu ve beş tane Devre Beyannamesi verilmediğine göre, her bir beyanname için ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiğini, cezanın da o surette takdirini istedi. Mahkeme, Yargıtayın kararına uydu ve Tevfik Ormana 24 ay hapis eczası verdi. Orman, durumun vehametini karar okununca anladı. Tercüme Bürosu sahibi gerçi döviz kaçakçılığından mahkûm olmuyordu ama, beyanname vermediği için durup dururken iki yıl hapis yatacaktı.

Prof. Sahir Erman
Kim kimi koruyacak

Avukatlar faaliyete geçtiler ve kararı temyiz ettiler. Ancak, Yargıtay ilk kararından caymadı Bu defa tashihi karar talebinde bulunuldu. Yargıtay onu da kabul etmedi. Bu suretle karar kesinleşti ve Tevfik Orman tevkifini beklemeğe koyuldu.

Umut, Anayasa Mahkemesinde

O günlerde Anayasa Mahkemesi faaliyete geçmişti. Pata Koruma Kararnamesinin Anayasaya aykırı olduğu hakkında müracaatta bulunmak yolu denendi. Esasen Kararnamenin Anayasaya aykırı olduğu hakkında pek çok dava Anayasa Mahkemesine intikal etmiş bulunuyordu. Meselâ, İzmir Ağır Ceza Mahkemesi, Kararnamenin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Yargıtaya başvurmuş, Ceza Genel Kurulu, 1587 sayılı Para Koruma Kanunuyla, buna müsteniden çıkarılan kararların Anayasaya aykırı olduğunu kabul etmiş ve fakat. Anayasa Mahkemesi görevine başlayıncaya kadar, keyfiyetin diğer mahkemelerce nazara alınmıyacağını belirtmişti. İstanbul Asliye Ceza Mahkemelerinden biri ise, 1567 sayılı kanunun ve buna müsteniden çıkarılan 14 sayılı kararın Anayasaya aykırı olduğu iddiasına karşı, «Yeni Anayasa yürürlüğe girdikten sonra Hükümet 17 sayılı kararı çıkardığına göre, Anayasaya aykırılık olmadığının anlaşıldığı» gerekçesiyle iddiayı kabul etmemişti.

Bir mahkeme Anayasaya aykırılığı kabul ederken, diğer bir mahkeme «Hükümet mademki bu tip kararlar çıkarıyor, demek ki aykırılık yoktur» gerekçesiyle iddiayı reddediyordu.

Tevfik Ormanın durumuna gelince, onunkinde bu kadar da ümit yoktu. Zira, karar tasdik edilmiş, tashihi karar talebi reddolunmuş, velhasıl yapacak hiç bir şey kalmamıştı. Fakat Ormanın avukatı, Ceza Profesörü Sahir Erman, son bir kere daha şansını denemeye karar verdi. Yargıtay Savcılığına 14 sayfalık bir dilekçeyle başvurdu ve Anayasaya aykırılık dolayısıyla tashihi karar talebinde bulundu. Durumu inceleyen Yargıtay 3. Ceza Dairesi Başsavcısı, tehiri icra kararını telgrafla istanbul C. Savcılığına bildirdi. Bir taraftan da talebi, Yargıtay 3. Caza Dairesine getirdi. Burası da talebi ciddi bularak Anayasa Mahkemesine gönderdi.

İtirazın esası

1567 sayılı Para Koruma Kanununun ve ona müsteniden çıkarılan 14 sayılı kararın Anayasaya neden aykırı olduğu noktasında Prof. Sahir Erman yazdığı 14 sayfalık dilekçeyle konuyu çeşitli yönlerden incelemekte ve su sonuçlara varmaktadır:

1 — Suç ancak kanunla konulabilir ve bu konuda çıkarılacak bir kanun dahi yürütme organına yetki veremez. Oysa ki, 1567 sayılı kanun Hükümetin çıkaracağı kararnamelerdeki yasaklara riayet edilmediği hallerde dahi cezalandırma yoluna gitmektedir.

2 — Yürütme organı, olağan hallerde tüzükler, milletlerarası anlaşmalar ve yönetmelikler çıkarabilirse de kanuni, gayrişahsi, mücerret ve objektif hukuk kaidelerini ihtiva eden ve başka ad taşıyan hukuk kaideleri vazedemez.

İşte bu gerekçe Tevfik Ormanı, hakkındaki hüküm kesinleşmesine rağmen, yeniden dâvasına başlanan nadir sanıklardan biri haline getirdi.

Aslına bakılırsa Hükümetin, tutulan Maliye Bakanı Ferit Melenin cesaretli davranışı sayesinde döviz konusundaki serbestleştirme hareketi bu yolu açmıştır. Döviz alım satımı herkes için mümkün faale getirildiğinden beri Merkez Bankasından 13.62'ye temin edilen doların "karaborsa fiyaf"ı 11 lira civarına düşmüş ve daha önemlisi, Küba krizinde da hi yükselmemiştir. En sıkı tahditle rin yürürlükte tutukluğu sırada türk lirasının Suriyede bile değerinin üçte birine zor müşteri bulduğu hatırlanırsa parayı korumanın daha başka yollardan sağlandığını görmemek im kânı yoktur. Tabii bu, hiç bir tahdit konulmasın, her şeyi başıboş bırakalım manasına alınmamalıdır. Zira böyle bir "toptan liberasyon" için şartların henüz müsait hale gelmediği bilinmektedir. Ama gerçeklerden ziyade bürokrasinin eseri olan ne kalkarsa, iş âlemine o mabette rahatlık gelmektedir.

Parayla oynayan adam

Asıl dertli odur

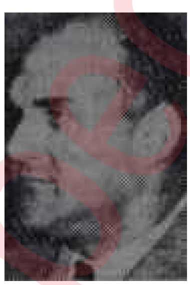
Anayasa Mahkemesi, 1.567 sayılı kanunun Anayasaya aykırılığını kabul ederse, ticaret aleminin muazzam bir değişikliğe uğrayacağı, Maliye Bakanlığının yeniden kolları sıvayıp, 1930 yılından beri yürürlükte olan ve 12 kere tâdil gören 1567 sayılı kanunu yeniden kaleme alması gerekeceği anlaşılmaktadır. İş bununla da kalmıyacak, Para Koruma Kanunu kararname ve tebliğlerine aykırı hareketten yargılanan birçok sanıklar da, kanun yürürlükten kaldırıldığı için, beraat edeceklerdir.

Bütün bu sebepler yüzünden, iş âlemi 1567 sayılı kanunun akıbetini merakla beklemektedir.

Birkaç çizgide B İ Z İ M K İ L E R

Memleketimizde yokluğu daima hissedilen bir sanayi kolunun kurulması konusundaki çalışmalar ilerlemektedir. Kurulacak olan fabrika, ilaç ham maddesi imal edecektir, 20 milyon lira gibi muazzam bir sermaye isteyen fabrikanın yapını işini, Wyeth Laboratuvarları A. Ş. üzerine almıştır. "Amerikan Home ve Wyeth Grubu" diye adlandırılan amerikan sermaye grupları tarafından finanse edilen tesis, önümüzdeki yılın yaz aylarında faaliyete geçecektir. İmalatın % 40'ını ilaç ham maddesi, % 30'unu tıbbi müstahzar ve gene % 30'unu çocuk maniası teşkil etmektedir.

Dr. Cihat İren

İlâç ham maddesiyle tıbbi müstahzar imalatı, ihracat yapılabilecek seviyededir. Çocuk maması istihsali ise 500 ton kadar olacaktır. Şimdiki halde istihlâk miktarı 130 tondur. İlerdeki yıllarda istihlâkin artacağı hesaplanarak, bunun dört misli istihsale girişilmektedir.

Wyeth fabrikası memlekete, sınai istihsale paralel olarak, bir yenilik de getirmekte, halk eğitimi için mahalli kurslar açmayı, broşürler yayınlamayı düşünmektedir. Bu maksatla Sağlık Bakanlığıyla işbirliği yapılacak ve annenin, hamileliği tarihinden çocuğun iki - üç yaşına gelinceye kadarki devre içinde neler yapması gerektiği ve bu suretle çocuk ölümlerinin azaltılması imkânları araştırılacaktır.

Eski Tüccar Derneği Genel Sekreteri, Odalar Birliği Genel Sekreteri, Ticaret Bakanlığı Müsteşarı, Ticaret Bakanı, İşletmeci Dr. Cihat İren şimdi de sanayici oluyor. Hem de 7,5 milyon lira sermayeli muazzam bir sınai tesisin bellibaşlı ortaklarından biri olarak.

Çelik Halat ve Tel Sanayii A. Ş. nin sermayesinin % 47 sini Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, % 26.5'ini Dr. Cihat İrenin ortak olduğu Yatırımlar Holding A. Ş., % 26.5'ini de Nuri Rodop ve Yüksel Kenanoğlu koymaktadır.

Çelik Halat ve Tel Sanayi fabrikasının inşaatına 1963'de başlanacak ve fabrika 1965'de fiilen imalâta girişecektir. Fabrika, memleketin senelik çelik halat ihtiyacı olan 2 bin 500 ton kapasitede olacaktır. Halen memlekette kullanılan çelik tel ve halatların tamamı ithal edildiği için, fabrika faaliyete geçince yılda 750 - 800 bin dolarlık bir döviz tasarrufu sağlanacaktır. Fabrika ayrıca, cer kuvveti yüksek çelik halatlar da yapacaktır.

Dernekler

Mevsim açıldı

Fatma Derin, arkadaşlarım uzun uzun dinledikten sonra:

"— Biliyor musunuz, dernek faaliyetlerinin en faydalısı bence, okuyan çocuklara burs temin etmektir. Başka şekilde yapılan yardımların çoğu, ihtiyacın yanında âdeta kaybolup gidiyor, ama burs alan çocuk muhakkak yetişiyor. Bugün ben otuzüçüncü çocuğumuzun bursunu kendisine teslim ettim. Bu bakımdan mutluyum" diye konuştu.

Münevver Akpınar bu sözleri başı ile tasdik ediyordu. Sonunda dayanamadı, hastahane koğuşlarında hasta çocukların yarasını sarıp, onlara bir anne sıcaklığını tattırmanın sonsuz zevkini anlattı. Muazzez Tamkan ise her ikisine de hak verdi. Ancak, onun da bir başka sırrı vardı: Hiç, kör okullarına gitmişler miydi? Göremiyenlere, kitap okuyarak, bilgi vermekten güzel birşey tasavvur etmek gerçekten de güçtü. Semiha Soylu:

"— Herşeyden önemlisi, kadını, anneyi yetiştirmektir. Kültür, maddi yardımdan önde gelmelidir" dedi.

Sevinç Vural, konuşulanları sessiz sedasız dinliyordu. Bir ara söz aldı ve sakin bir sesle:

"— Nerede olursa olsun, çalışmak, faydalı olmak güzel bir şeydir. Yeter ki, ayni alanda çalışanlar çalışmalarını birleştirebilsinler. Yeter ki, bir sistem bulalım ve yaptıklarımızın hiçbir zaman heba olmadığına içten inanalım" dedi.

Olay, bundan kısa bir süre önce Amerikan Büyük Elçisinin evinde, Türk - Amerikan Kadınları Kültür Derneğinin açılışı münasebetiyle verilen çayda geçiyordu. O gün Ankaralı kadınlar gruplar halinde toplanıp, hep dernek faaliyetlerinden, projelerden, imkânlardan bahsettiler. Mevsim açılmış bulunuyordu. Yapılacak çok iş vardı.

Türkiyede 17 bine yakın demek vardır. Bunların 2 bin 700 tanesi Ankaradadır. Bunları sosyal refah dernekleri, kültür dernekleri, öğrenci dernek ve federasyonları ve değişik amaçlı dernekler olmak üzere, dörde ayırmak mümkündür. Sosyal Hizmetler Enstitüsünün önderliğiyle, Türkiyenin dört büyük ilinde dernekler arasında kurulan Koordinasyon Birlikleri işler hale geldiği takdirde, toplum kalkınmasında bu dernekler lerden faydalanmak da mümkün olacaktır. Koordinasyon Birliklerinin amacı, çabaları faydalı yöne sevketmek ve dernekler arasında işbirliği kurarak bağımsızlıklarını korumakla beraber, onların, birbirlerini tamamlayıcı şekilde çalışmalarını sağlamaktır.

Dernekler ve birlikler

Ankaradaki 2 bin 700 dernek tam bir faaliyet halinde değildir, fakat özellikle sosyal refah dernekleri büyük bir başarı göstermişlerdir. Yardım Sevenler, Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu gibi büyük yardım teşekküllerinin yanında, kadınların çabasıyla kurulmuş ve birkaç yıl içinde büyük işler yapmış küçük dernekler de vardır. Bunların içinde iyi bir şekilde çalışan dernek, Türk . Amerikan Kadınları Kültür Derneğidir. Türk ve amerikalı kadınların birbirlerini, gerçekleriyle, tanımaları amacıyla kurulmuş olan bu dernek, bugün 12 kol halinde, evlerde muntazam toplantılar yaparak çalışmaktadır. 33 burslu öğrencisi ve 19 ilkokulda, kış için, okul saati haricinde açılmış okuma odaları vardır. 600 den fazla üyesi mevcuttur.

Türk - Amerikan Kadınları Derneği üyeleri

Örnek dernek

Türk El Sanatlarım Tanıtma Derneği 1953 yılında kurulmuştur. O günden beri Türk el sanatlarını olduğu gibi toplayıp tanıtmış veya günün ihtiyacına göre değiştirerek piyasaya caddesinde açtıkları şık mağaza bugün, pek çok yabancı devlet büyüğünün iftiharla ziyarete götürüldüğü bir yer olmuştur. Hacettepe Hastahanesi gönüllüleri, pembe gömlekleriyle pek çok hasta çocuğun ye hastahanenin yüzünü güldürmüşlerdir. Bu gönüllüler pansuman bezi hazırlamakta, çocukları beslemekte, altlarını değiştirmekte veya gerekirse muslukları dahi ovmaktadırlar. Çocuk gelişmesi ve değişik konularda tertipledikleri konferanslardan pek çok Ankaralı anne faydalanmıştır. Kadının Sosyal Hayatını Araştırma Derneği, Üniversiteli Kadınlar Derneği, Türk Anneler Birliği, Türkiye Kadınları Dayanışma Birliği, Soroptimistler, Türk Kadınlar Birliği, daha çok kültürel sahada faydalı olmağa çalışan derneklerdir. Üniversiteli Kadınlar Derneği geçen yıl güzel konferanslar, ilgi çekici açık oturumlar tertiplemiştir. Türkiye Ev Ekonomisi Cemiyeti, bu yıl "aile plânlaması" ve "doğumun kontrolü" meselelerini ele almıştır ve Çocuk Sevenler Derneği, yuvalara olduğu gibi, yetiştirme yurtlarına da el uzatmıştır ve diğer çocuk dernekleriyle işbirliği yapıp çocuk dâvasının hallinde Devlete yardımcı olmak amacındadır. Özel eğitimle ilgili dernekler, Türkiye Körler Cemiyeti, Altı Nokta Körleri Eğitme Derneği özel eğitimin bütün yeniliklerini memleketimize getirmek azmindedirler.

Bunlar, Ankaradaki faal derneklerden ancak bir kısımdır. Kadını bos ziyaretlerden, oyun masasından alıp topluma götürmüştür.

T Ü L İ ' d e n   H a b e r l e r

Milli Devrim Ordusuna Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının taktıkları isim : "M. D. O. = Maydanoz Dere Otu"

•

Dibasız geldiği halde Ankaralıları çok ilgilendiren İran Şahı üç gün içinde dört davete gitti. İlkini Cumartesi gecesi Çankayada Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel verdi. Daha ziyade resmi kimselerin bulunduğu bu yemekte Başbakan Yardımcısı Ekrem Alicanın yeşil gözlü güzel eşi son model, bolerolu hissini veren siyah - beyaz tuvaleti ile pek şıktı. Pazar akşamı ise İran Büyük Elçiliğinde bir resmikabul vardı. Aşağı katta, ilk gelen Başbakan İnönü, Şahı karşıladı. İkisi beraber bir iki dakika Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel ve eşini beklediler. Hep beraber Milli Marşlar dinlenip yukarı çıkıldı. Mavi salonda on - onbeş dakika kadar oturulduktan sonra iki sıra dizilen davetlilerin arasından geçerek büfeye gittiler. Saat 10.30 da giden Cumhurbaşkanı, Başbakan ve eşleri, Şah tarafından uğurlandılar. Bundan sonra Şah 12 ye kadar kalıp bir çok kimseyle hasbıhal etti. İranlı hanımların bu geceye çok itina ile hazırlandıkları belli idi. Kısa tuvaletli pek azdı. Müsteşarın eşi Gina Assar beyaz dantel tuvaleti, Ticaret Ataşesi Firuz Heyatın eşi Azer Heyatın kısıl saçlarına pek yakışan mavi kadife tuvaleti göze çarpıyordu.

•

Türkiyeye bir mümtaz misafir geliyor: Prof. Toynbee. İngiliz İlim adamı memleketimizin yabancısı değil. 1950'den önce gelmiş ve demokratik düzene geçiş hareketimizi izlemişti. Bu sefer Anadoluda bir gezi yapacak. Kendisine, eski dostu sessiz Osman Okyar mihmandarlık yapacak. İstanbulda ise meşhur tarihçiyi Nuri -Tagore- Arlasez gezdirecek.

•

Fransız Kültün Ataşesi Marin ile eşi geçen hafta bir hayli yoruldular ama, Paristen onbeş gün önce dönen Bayan Marin bu yorgunluktan hiç de şikayetçi değildi. Tersine, güzel elbiselerini göstermekten hususi bir. zevk duydu,

Fransız Akademi azasından Prof. Rene Huyghe'nin konferanslar vermek üzere Türkiyeye gelmesi yalnız Bay ve Bayan Marini değil, daha bir çok kimseleri olağanüstü bir faaliyete sevketti. Bunlardan biri de Türk -Fransız Kültür Cemiyeti Başkanı Munis Faik Ozansoydu.

Munis Faik, Fransız Kültür Merkezinde Prof. Huyghe şerefine verilen kokteylde ev sahibi rolünde idi. Davetlilerin çoğunun sanat dünyasına mensup olmaları, fransızca konuşmaları eski devirleri hatırlatıyordu. Ama, bu arada Munis Faiki üzen bir şey oldu. Sevgili dostu Türk - Fransız Kültür Cemiyetinin temel azasından Prof. Bedrettin Tunçel, bir "edebi bir hatâ" işledi.

Fransız Kültür Merkezindeki kokteyl, akşam saat 7 de idi. O akşam saat 8.30 da Fransız Büyük Elçiliğinde büyük bir akşam yemeği de vardı. Kokteyl saat 8 de bitmeliydi

İran Şahı ve ağırlayanları Devlet Operasında sanatkârlar arasında
Güzel bir geceden hatıralar!

gidip smokinlerini giyebilsinler ve ak--am yemeğine vaktinde yetişebilsinler. Ama Rene Huygh'nin aynı Salı günü saat 7.30 da Dil -. Tarih Fakültesinde bir konferansı vardı. Konferans projeksiyonlu idi. Ne var ki, projeksiyon makinasının konferans salonuna gelmesi yarım saat geç kaldı.

Bu aksilik yetmiyormuş gibi Bedrettin Tunçel uzun konuşması ile programı büsbütün bozdu. Bedrettin Tunçel kısa bir kaç sözle konferansçıyı halka takdim etmek yerine, tam 35 dakika konuştu. Önceden hazırladığı yazılı takdimnamesini uzattıkça uzattı, O kadar ki, dinleyiciler arasında bir kısım kimseler acaba konferansı Milli Birlik Hükümetinin bu sevimli Eğitim Bakanı mı verecek diye şüpheye düştüler. Tabii aksam yemeğine en geç gelen de Bedrettin Tunçel oldu.

Aynı gece Fransız Elçiliğindeki büyük yemek salonunun ortasındaki oval masa etrafında 24 davetli oturuyordu. Bu davetliler arasında İran Büyük Elçisi ile Ankaraya yeni gelen İsviçre Büyük Elçisi M. Keller ile eşi de vardı. Fakat, bunlar arasında en çok dikkati çeken, Ulusun sabık başyazarı Yakup Kadri Karaosmanoğlunun küskün hali idi. Karaosmanoğlu kendisini İran ve İsviçre Büyükelçileri arasında görerek Tahran ve Bernde geçirdiği o eski güzel yılları hatırladı.

●

S. Ahmet Yıldız ve Ahmet Yıldız
İkisi de ağzını açıyor, ama..

yesi Fikret Hakan Teşvikiyede yeni satın aldığı apartman katında büyük değişiklikler yapıyor. Katiyen evlenmiyeceğini sık ark tekrarlıyan Fikret Hakanı sarışın bi- dulun bu fikrinden caydırdığı ısrarla söyleniyor.

●

İran Şahı şerefine Operada verilen temsilde Verdi'nin Il Tavatore'si italyanca oynandı. Comte di Luna rolündeki şarkıcının programda yazılı adı çok kimseyi meraklandırdı. Ad, Ahmet Yıldız idi. Çok kimse bunu Senatör Ahmet Yıldız diye okudu ama, sevimli Karadenizli komiteci Allahtan smokiniyle salondaydı da tereddütler uzun sürmedi.

●

Sabık Demokrat Parti milletvekili Osman Kapaninin Kayseride çok iyi ispanyolca öğrendiği ve üç tiyatro piyesi yazdığı söyleniyor. Acaba piyesleri ispanyolca mı yazdı? Herkes Maddison dansını öğrenedursun, Kapani zayıflamak için twist öğrenmeye kararlı imiş.

●

İstanbul kibarları arasında bu sırada müthiş bir trafik var. Hiç kimse endişe etmesin, trafik aileler arasında değil, Türkiye ile Avrupa arasında. Gidenler: Lemi İpekçi, Handan Harmankaya, Prof. İhsan Şükrü Aksel ve eşi, Rasin Ulagay ve kırmızı saçlı güzel eşi Perran Ulagay, eşinden yeni ve oldukça gürültülü tarzda ayrılan ingiliz tütüncü Cambell. Dönen: Bol ve şık -tabii pahalı- elbiselerle Beyhan Sadıkoğlu.

Hayat defterinden YAPRAKLAR

Doğdu. Ankaralı gazeteci Göngör Yerdeş ile Özden Yerdeşin bir kız çocukları doğdu. Bebek 3 kilo 700 gram geldi ve Ayşe adı verildi. Bu daha ziyade oğlan çocuk kilosudur ama baba, gazeteciler arasında başının büyüklüğüyle şöhret yaptığından fazlalık o sebebe bağlandı. Yerdeşler ilk çocukların ekseriya kız olduğunu, oğlanların onu takip ettiğini söylüyorlar.

●

Nişanlandılar. Belçikanın en tanınmış devlet adamı Paul - Henri Spak'ın sinema artisti yeğeni Catherine Spaak - filmlerde cömertce, hem pek cömertce soyunmaktan çekinmemek tedir- ile iltalyanın genç artisti Fabrizio Cappucci nişanlandılar. Spaak' lar dinsiz olduklarından dolayı Catherine vaftiz edilmemişti. Halbuki nişanlısının ailesi koyu bir katolikti, Catherine nişanlanırken katolikliği de kabul etti ve biraz geç de olsa vaftiz edildi.

●

Ayrıldılar. Emlak ve Kredi Banka'sının Umum Müdürü Vedat Urul ile genç ve güzel eşi Mine Urul maceralı bir şekilde ayrıldılar. Bu Vedat Urulun ikinci, eşinin ilk evlilikleriydi. Vedat Urul daha önce sarışın ve cazip Leyla Bartın ile evliydi.

●

Öldü. İzmirin 1945 - 50 yılları arasında C. H. P. li milletvekili olan Sedat Dikmen İzmirde öldü. Sedat Dikmen 1950 yılında seçilmeyince politikadan ayrılmış ve ticarete başlamıştı. 56 yaşındaydı.

●

Öldü. Ankaranın tanınmış bir aileden olan, Üzeyir Avundukun kardeşi Şevket Avunduk İstanbulda öldü. Şevket Avunduk İttihadı Milli ve Ünyon Sigorta Şirketlerinin "Fonde de pouvoir"ı idi. Ölümü kalp krizinden oldu. Şevket Avunduk 60 yaşlarındaydı.

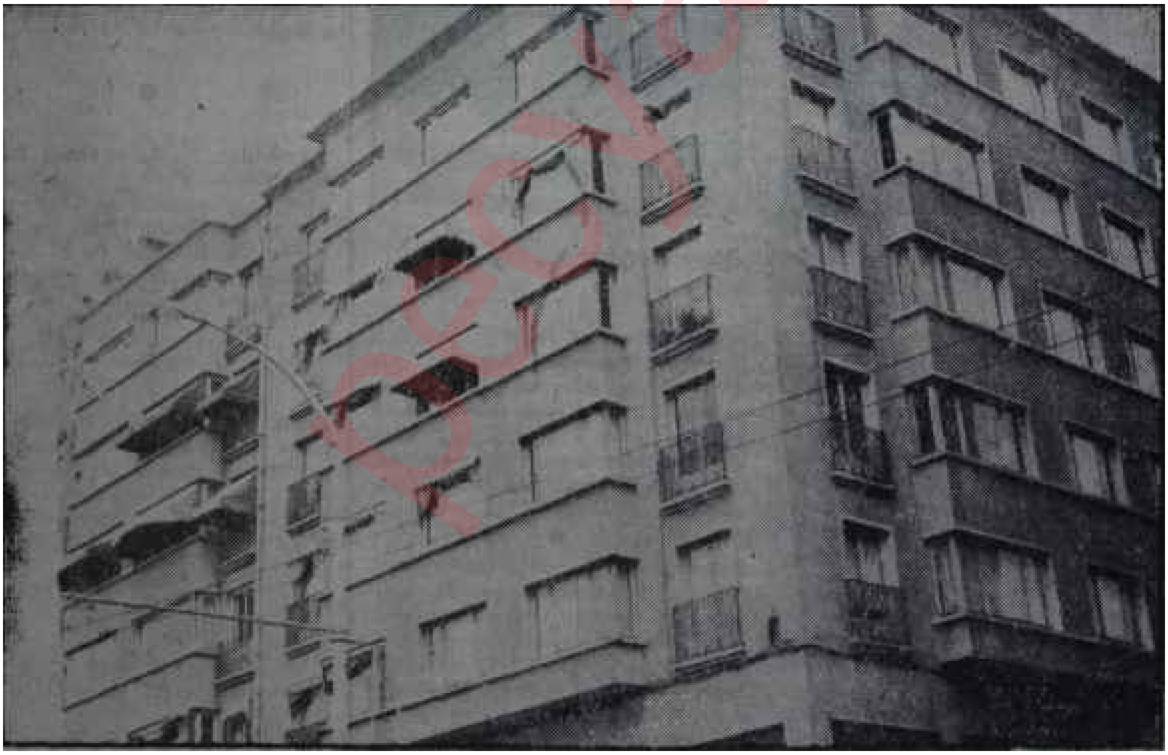
Sahi, şimdi neredeler ???

Rauf Orbay

İstanbulda Aksarayda, Atatürk Bulvarındaki Emlâk Kredi Bankasına ait büyük blok apartmanlardan birinin ikinci katında, 5 numaralı dairenin caddeye bakan odasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti İcra Vekilleri Heyetinin Başkanlığını yapmış Rauf Orbay oturmaktadır. Milli Mücadelenin başlangıcında Mustafa Kemal Paşa ile birlikte çalışmış ve Başbakanlık yapmış olan Rauf Orbay, Lozan Andlaşması sırasında Dışişleri Bakanı İsmet Paşa ile bir anlaşmazlığa düştüğü için Başbakanlıktan istifa etmiş ve kısa süren bir muhalefet devresinden sonra, kelimenin tam manasiyle inzivaya çekilmiştir. Aksaraydaki Bulvar Palas Apartmanının 5 numaralı dairesinde oturmakta olan, adını herkesin bildiği kırık ve küskün münzevinin günleri son derece yeknesak geçmekte, bazen bir dost ziyareti, küçük bir akşamüstü gezintisi ve kitaplar, yalnız adamın hayatım doldurmaktadır.

Biraz bencil ve fazlaca gururu oluşu yüzünden siyaset hayatından ayrılıp kendi kabuğuna çekilen adamın günlük yaşayışı, tavanarasındaki aydınlık odasında şiirler yazan ingiliz şairi Francis Jammes'in hayatına ziyadesiyle benzer. Gerçekten de bu, kendi içine kapanık adamın yaşamasını yaşlı bir şairinkine benzetmemek mümkün değildir. Orbay, kendisi gibi konuşmayı sevmiyen iki yaşlı kızkardeşiyle birlikte oturmaktadır. Şimdi artık yetişmiş bulunan torunların gelmediği zamanlar evde büyük bir sessizlik hüküm sürmektedir. Sabahleyin saat 7'de kalkılmaktadır. Daima erken -saat 22'de- yatmayı adet haline getirdiği için Orbay, ne olursa olsun, saat 7'de mutlaka uyanmaktadır. Osmanlı üslûbu ile döşenmiş ve renkleri atmaya yüztutmuş kırmızı, eski zaman koltuklarıyla çevrili masada iki kadın ve bir adam sessizce kahvaltılarını ederler. Kahvaltı sırasında Orbay, başta Cumhuriyet olmak üzere, İstanbul gazetelerini okumaktadır. Sonra, İngilterede bulunduğu yıllardan kalma bir alışkanlıkla ingiliz gazetelerine -tabii, başta itibarlı The Times'e- sıra gelmektedir, iyi ingilizce bilen Orbay, ayrıca ingilizce tarih kitaplarının da devamlı okuyucusudur. Yaşlanmış olmasına rağmen her gün traş olan Orbay, bir ingiliz centilmeni titizliğiyle giyinmektedir.

Orbay bir ara hatıralarını da yaz-

Rauf Orbayın oturduğu apartman
Dünyayı küpeşteden görürdü

kın tarihimiz adlı bir tarih dergisinde tefrika edilmiştir. "Hatıralar" ında, bu münzevinin siyasete ve bazı kimselere karşı derin küskünlüğünü sezmemek mümkün değildir. Bu küskünlüğü, aslında iyi niyetli ve gurur lu bir kimse olan Orbayı, düşmanlarının düşmanlarıyla birleşmeye doğru itmiştir. Düşmanlarının düşmanları tabiatıyla DP iktidarının başları olmuştur. DP için talihsiz bir konjoktürde, millet çoğunluğunun DP'den artık soğumağa başladığı günlerde, Celal Bayar ile birlikte bir yılbaşını Gölcükte geçirmiştir. Eski bir denizci olan Orbay -daha çok Hamidiye Kahramanı olarak tanınmaktadır-ın Gölcükteki denizciler arasında Bayarla birlikte görünmesinden, düşük devrin nazariyatçıları fayda mülâhaza etmişlerdir. Orbay, bu ziyadesiyle alaturka taktiğin bilerek veya bilmiyerek yardımcısı olmuştur.

Orbay "tarihi bir şahsiyet"tir ve başka bir "tarihi şahsiyet"e karşı çıkarılmıştır. Tabi bu arada deniz subaylarının eski bir denizci kahramana gösterdikleri saygı da, DP büyüklerini memnun etmiştir. Ama Orbay, kendini bilen bütün türklerin infialle ayaklandıkları ve gidişi protesto ettikleri 28 Nisan-27 Mayıs arasında malik olduğu prestiji davanın emrine vermemekle bu prestijinden çok kaybetmiştir.

Rauf Orbay gibi şahsiyetler, iki türlü vaziyet alabilirler. Tabii, siyaset hayatından çekildikten sonra.. Ya, hiç, ama hiç bir şeye karışmazlar, memlekete taş yağsa "Ben yokum!" derler. Ya da, bir söz söylemek ve taraf tutmaksızın duruma ışık serpmek günü geldiğinde inzivalarından çıkarlar, bunu yaparlar ve sonra tekrar köşelerine dönerler. Tabii bu ikinci tavrın, insanın üzerine şimşek çekmek gibi tehlikesi vardır. Fakat bütün şimşekler kendine güvenen ve hakkında milletce saygı beslenen tarihi şahsiyetleri fasla ürkütmemek gerekir. Rauf Orbay bunların daha ziyade birincisini seçmiş, ancak o tutumda bile, yüzünün tutmaması sebebiyle açık vermiştir. Rauf Orbay devrin Cumhurbaşkanının yanında sâdece denizciler arasında görünmemiştir. Bayar onu, misafiri diye Meclise de getirmiştir.

Orbayın günlük hayatında ziyaretçiler nadirdir. Kızkardeşi, "eskiden, ikbal devirlerinde herkes gelirdi. Çok ziyaretçimiz vardı. Ama fimdi ziyaretcimiz az" demektedir. Son derece tatlı bir osmanlı hanımefendisi olan kızkardeşin bu sözlerindeki hüzün ve inkisar belli olmaktadır.

Rauf beyin en vefalı dostu, Ahmandan başka hiçbir gazeteci ile görüşmeyen Orbay, gazetecileri kabul etmemek konusundaki tutumunu taassup haline getirmiştir. Bu arada bazı devreler için "gedikli" ziyaretçileri de nezaketen kabul etmektedir. Bu gedikli ziyaretçiler daima, kurulmak istenilen siyasi partilerin organizatörleri olmakta ve kendisine Genel Başkanlık teklif edilmektedir. Orbaya şimdiye kadar Genel Başkanlığı "kabul buyurmaları" için sayısız müracaat yapılmıştır. Fakat Birinci Büyük Millet Meclisindeki İkinci Grup ve talihsiz Terakkiperver Fırka tecrübesinden sonra, ihtiyatlı Orbay, yoğurdu daima üfliyerek yemektedir. Genel Başkanlık teklifçileri de bu yüzden elleri boş olarak dönmektedirler.

Rauf Orbay
Tarihin içinden

Orbayın, başlıca iptilası, sigaradır. Günde bir paket Gelincik sigarası içmektedir. Sinema ve tiyatroya hemen hemen hiç gitmemektedir. Sabahları kahvaltıdan sonra ve akşamüstleri Bulvarda yalnız başına dolaşmayı seven Orbay, arasıra da bir taksi kiralayarak Boğaziçine gitmekte ve saatlerce denizi seyrederek dinlenmektedir. Öğleden sonraları ise çoğu kereler uyumayı tercih etmektedir. Evde, iki yaşlı kızkardeşten başka, taşralı ve temiz yüzlü bir çocuk hizmetçi bulunmaktadır. Boğazına pek düşkün olmayan Orbay, katiyen yemek seçmemekte, kızkardeşlerinin ifadesiyle, "ne pişerse onu yemekte"dir.

Bu yalnız ve münzevi adamın hayatı işte böyle geçmektedir. Tatlı hatıralar ve fildişi bir bastonla, dost yüzlü ve ak saçlı iki kızkardeş herşeye yetmekte ve artmaktadır.

Yıldızlar Şakacıdır

Bu hafta, Koç burcunda doğanlar için eğlenceli haberlerimiz var. Koç burcu 21 Mart ile 20 Nisan arasında doğanların kaderini tayin etmektedir. 1 Kasım tarihli gazetelerimiz yıldızların bu hususta ne dediklerini öğrendiler. Bakınız, bizim şakacı yıldızlar her bir gazeteye veler söylediler.

Koç Burcu

Akşam : (21 Mart - 20 Nisan) — İş münasebetlerinizde güçlüklerle karşılaşacaksınız.

Yeni Sabah : (21 Mart - 20 Nisan) — Üzerinde çalıştığınız ve iyi bir neticeye bağlamak istediğiniz iş, arzunuza uygun şekilde gerçekleşecektir.

Kudret : (21 Mart - 21 Nisan) — Şansınız size gülüyor. Bundan istifadeye bakmalısınız. Hayaller peşinde koşmanızda mana yok.

Yeni İstanbul : (21 Mart - 20 Nisan) — Yorgun bir gün geçirdiniz veya geçireceksiniz. His hayatınızda heyecan kasırgası var. Sakin olmanız şart.

Hürriyet : (21 Mart - 20 Nisan) — Karşılıklı ahengin kurulması zannedildiğinden güçtür. Şimdiye kadar muvaffak olamadığınız için ümitsizliğe düşmeyin. Netice çok müspettir.

Son Havadis : (21 Mart - 20 Nisan) — Her şeyi öylesine ince dokuyup sık örmeğe başladınız ki bunun içinden nasıl çıkacağınızı kendiniz de bilmiyorsunuz. Bilhassa gönül işleri tam manasiyle arap saçına dönmüş.

Milliyet : (21 Mart - 20 Nisan) — Sıhhî durumunuz iyileşecek. His dünyanızda da bir aydınlık var.

Tercüman : (21 Mart - 20 Nisan)' — Kadınlar için sevilen kimse ile aradan kara kedinin geçişi, erkekler için beklenmedik bir masrafın sıkıntısı.

Yeni gün : (21 Mart - 20 Nisan) — Ne vakittenberi içinizi kemiren bu derdin çâresi artık bulundu. Şimdi üzüntülerin sonuna bir nokta koyarak satır başına geçebilirsiniz.

Hür Vatan : (21 Mart - 20 Nisan) — İçinizden geleni yapıyorsunuz, bu çok defa sizin aleyhinize oluyor.

Kurumlar

Her şey insan için

Geçenlerde Başkentte, memleket için büyük alemde bir kurum açıldı. Açılışta Cumhurbaşkanı ile Başbakan da bulundular. Ama politikanın hep içinde bulunan ve bundan baş alamıyan Basın, hadiseyi ne yazık ki gereğince değerlendiremedi. Açılan, Radyasyon Tedavi ve Araştırma Enstitüsüdür. Açılış töreni Tıp Fakültesinde yapıldı.

Amerikan yardım programı içinde finanse edilen bu Enstitüde, radyoaktif izotoplarla yapılacak çalışmalar neticesi, bir çok hastalıkların kati ve doğru teşhisleri konulup, kötü huylu tümörlerin radyasyon tedavileri mümkün hale gelecektir.

Modern tıp mesleğinde önemli bir branşı teşkil eden radyoaktif çalışmaların memleketimizde başlamasında ve bu Enstitünün kurulmasında en büyük rolü merhum Prof. Dr. Mehmet Ali Tanman oynamıştır. Prof. Tanman hayatının son senelerini, hatta son günlerini bu konuya hasretmiş, fakat ömrü eserini görmeye yetmemiştir.

Klinik ve poliklinik çalışmalarına kısa bir zaman içinde başlayacak olan bu Enstitüde bir kobalt reaktörü mevcuttur. Bu cihazla bütün kanser vakalarının % 80'inde derin radyasyon tedavisi yapılacak ve bu suretle bir çok kanserli hasta tedavi maksadiyle yabancı memleketlere gitmeğe lüzum kalmadan, tedavi edilebilecektir. Böylece bu yeni tesis, malt imkansızlıklar yüzünden yurd dışında tedavi olunamıyan ve nüfusun çoğunluğunu teşkil eden vatandaşların ihtiyaçlarına cevap verecektir Bilhassa bazı tip kötü tabiatlı kan hastalıklarına musap hastaların da bu çeşit tedavi ile hayatları uzatılabilecektir. Diğer taraftan, radyoaktif maddelerle birçok tecrübe yapılacak ve bu sayede tiroid hastalıklarının birçoğu, kansızlıklar, karaciğer ve böbrek hastalıklarının bir kısmı, barsaklardaki absorbsiyon bozuklukları ve nihayet kalp hastalıkları yeni metodlarla tetkik edilerek kati teşhisleri konulacaktır.

Atomun gücü

Konunun anlaşılabilmesi için radyoaktif maddenin ne olduğunun bilinmesi lazımdır. Bunun için de atomun mahiyetinin kısaca bilinmesi gerekmektedir. Atom, her hangi bir cismin bölünemiyen en küçük parçasıdır. Her cismin atomu birbirinden farklıdır. Atom, pozitif elektrik yüklü "Proton"lardan teşekkül etmiş bir çekirdekle, bu çekirdeğin etrafında hızla dönen negatif elektrik yüklü "Elektron" ve hiç bir elektriki yükü bulunmayan "Nötron"lardan teşekkül etmiştir. Elektron ve nötronlar çekirdeğin etrafında, gezegenlerin güneşin çevresinde döndüğü tarzda, büyük bir hızla, fakat ayrı yörüngeler üzerinde dönerler. Bütün bu sistem, birbirine sıkı bir şekilde bağlıdır. Elektronlarla protonlar arasındaki muvazenenin herhangi bir sebeple bozulması büyük bir enerjiyi meydana çıkarır. Radium, Uranium vs. gibi, atom ağırlığı fazla olan maddelerin çekirdek ve elektronları kendi kendilerine parçalanarak, daha az çekirdekli atomları husule getirirler. Bu hâdise, tabiatta kendiliğinden ve çok yavaş olarak cereyan etmektedir. İşte bu maddelere "Radyoaktif maddeler" ismi verilmektedir. Bu parçalanma esnasında Alfa, Beta, Gama gibi elektromanyetik dalgalar ortaya çıkmaktadır. Tıpta Alfa, Beta dalgalarından ve nötronlardan istifade edilmektedir. "Radyoaktif İzotop" ise, aslında radyoaktif karakteri olmayan bir atoma teknik metodlarla radyoaktivite kazandırmaktan ibarettir. Radyoaktif izotoplar, husule geldikleri atomun aynı karakterlerini taşırlar, fakat onlara ilâveten radyoaktiviteleri vardır.

Dr. Mehmet A. Tanman
Öncü

Bu konuda yapılan araştırma ve teşhis metodlarının esasını, vücuda, zararlı olmayacak miktarlarda radyoaktif madde vermek teşkil eder. Bu maddenin hangi organda ve ne nispetlerde toplandığı ve hangi yolla vücuttan çıkarıldığı hususi cihazlarla araştırılmakta ve bulunan neticelere göre hastalık teşhis edilmektedir. Meselâ, guatrlı bir hastaya radyoaktif iyod vermek suretiyle, bu maddenin tiroid güddesinde birikme nispetinden, guddenin fonksiyonu incelenerek guatrın mahiyeti öğrenilmektedir. Görülüyor ki, Enstitüde yapılacak çalışmalar sayesinde teşhis imkânı artacak ve bundan hastalar büyük' ölçüde faydalanacaklardır.

Ankrada kurulan bu Enstitünün, yurdun dört bir tarafından gelecek hastalara yardım edebilecek bir büyüklükte olmaması tek eksiğidir. Ama burada yetişecek ve bu ilim sahasında uzman olacak genç doktorlar, yapacakları çalışma ve neşriyatla Türk Tıbbının ilerlemesine hizmet edecekler ve memleketimizin diğer bölgelerinde radyasyonla tedavi merkezlerinin kurulmasına önayak olacaklardır. Ancak Türkiyenin üç veya dört bölgesinde radyasyon merkezleri kurulabildiği zaman kanser tedavisi problemini halletmekte büyük bir hamle yapmış olabiliriz.

BASIN

Gazeteler

Resmi İlan Rezaleti

Bu hafta bir gazetede, bir gazetenin sahibi hakkında şu ithamlar çıktı:

"... zamanla gazeteyi ticari işlerinin bir vasıtası yapmak, resmi ve hususî müesseseler nezdinde gazete sayesinde büyük imkânlar sağlamak için bir vasıta yapmak yoluna sapan."

"... seneler önce Tophane Kredi Yapı Sandığı adı ile bir inşaat şirketi kurmuş, vatandaşlardan ev sahibi yapma vaadi ile para toplamış ve bu evleri bir kaç kişiye birden satmak suretiyle vatandaşları istismar etmiştir. (...) Kredi Yapı Sandığı mühürlenmiş, kurucusu hakkında dolandırıcılıktan takibata geçilmiştir."

"... bu sefer gazeteyi bu sandık işini kendi lehine çevirmek vasıtası yapmak istemiştir."

"Bu arada, sadece mesleki meseleler için yabancı elçiliklerle yapılan temaslarda gazetecilikle bağdaşamayan bir davranışla kendi çuvalcılığını öne sürerek yapacağı ihracat için destek ve tavassut istemiştir."

İthamları yayınlayan gazete, bundan bir süre önce çıkmaya başlayan Tasvir adlı bir gazetedir. İtham edilen kimse ise, bu aynı gazetenin sahiplerinden birisidir!

İnanılmaz göründüğü halde Resmi İlan Rezaleti sayesinde gerçek hale gelen eğlenceli hâdise şudur: İthamlarda bahis konusu edilen kimse, cebinde bir kaç kuruşu bulunduğundan ve bunu çoğaltmayı arzuladığından Babıâliden bir kaç kişi bulmuş, "Gazete Sahibi" olmuştur. Sermayedar ve ortakları gazeteleri bir kaç ay yayınlandı mı bunun otomatik olarak Resmi İlan hakkına kavuşacağını, böylece taş atıp kolları yorulmadan iş çevirebileceklerini hesaplamışlardır. Fakat gazetenin bu hakka kavuşması zamanı gelince iki taraf da ötekini atlatma sevdasına kapılmıştır ve birbirlerine girmişlerdir. İtham yazısında sermayedarın baskı yapmak için parayı kestiği, Tasviri "kapanmak ve Resmi İlan hakkını kaybetmek tehlikesi" ile karşı karşıya bıraktığı anlatılmaktadır. Fakat cansiperane gayretlerle tehlike geçiştirilmiş, gazete diğer ortağın "çalışanlara ve münasebetimiz bulunan müesseselere verdiği şahsi teminat" ile çıkabilmiştir.

Şimdi bu gazete yayınlanmakta devam edecek, gazetedir diye devletin kasasından her ay 40 bin liva civarında Resmi İlan alacak, sonra onun yazdığını okuyanlar "Nedir bu Basının hali? Şu gazeteye bak, nasıl yayın yapıyor.. Böyle bir Basınla demokratik düzen nasıl yürür?" diye kendi kendilerini yiyeceklerdir.

Kaldı ki Tasvirin itham edilen sahibinin güttüğü maksat aynı inanılmaz Resmi İlan kaynağından beslenerek çıkan bir takım başka organların güttükleri maksatların yanında zemzemle yıkanmışcasına temizdir ve milli menfaatlerimiz bakımından tehlikesizdir.

Almanya

Bakanın hışmı

Vakit gece yarısını çoktan geçmiş, fakat henüz sabah olmamıştı. Hamburgta ve Bonn'da, adli mercilerin emriyle alman polisi Almanyanın en sansasyonel mecmuası Dec Spiegel'in bürolarını bastı. Mecmuanın yeni sayısı hazırlanıyordu. Yazıların müsveddelerine el kondu. Haftalık mecmuanın onaltı yazarı sorguya çekildi. İki başyazar ile Bonn bürosu şefi derhal tevkif edildiler. Gazetenin idarecisi Rudolf Augstein'e adaletin emrinde bulunman bildirildi. Augstein öğle vakti savcılığa başvurdu. Hakkında hemen tevkif müzekkeresi kesildi. İtham, vatana hiyanet suçudur. Der Spiegel 10 Ekim tarihli sayısında Almanyada NATO'nun yaratığı Fallex 62 manevrasıyla ilgili "lüzumundan fazla" bilgi vermiş, manevra sonucunun berbat çıktığını ve Almanyanın savunmasının imkansızlığını belirttiğini bildirmiş, Savunma Bakanı Strauss'un yedi yıllık icraatını şiddetle tenkit etmiştir. Savcılık bu yazıyı askeri sırların ifşası ve vatana hiyanet saymıştır.

J.L. Strauss
Başı dertte bir adam

Hadise sadece Almanyada değil, bütün dünyada derin akisler uyandırdı.

Hadisenin bir öncesinin bulunması sansasyonel mecmuanın başına geleni daha sansasyonel hale soktu. Der Spiegel Savunma Bakanı aleyhinde geniş bir kampanya açmıştır. Mecmua Strauss'u nüfuz ticareti yapmakla suçlamıştır. Bakan hakkında bunun üzerine Meclis Tahkikatı açılmış, ithamların bir küçük esası olmakla beraber asılsızlığı anlaşılmış. Strauss temize çıkmıştır.

Mecmuaya indirilen darbenin hemen bu temize çıkışı takip etmesi, zihinlerde bazı istifhamların belirmesine yol açmıştır.

MUSİKİ

Debussy

Konserin verildiği yer : Fransız Kültür Merkezi Salonu, Ankara.

Tarih : 26 Ekim 1962, Cuma.

Çalan: İtalyan piyanisti Marcello Abbado.

Program : Debussy'nin eserleri : Ballade, Danse, Nocturne, Yağmur Altında Bahçeler, Granadada Akşam, Mask'lar, Neşe Adası, Suda Yansımalar, Mouvement, Batı Rüzgârının Gördükleri, Keten Saçlı Kız, Yarım Kalan Serenad, Batmış Katedral, dört prelüd ve dört etüd.

Beğenmediğim : Bir yönü yok bu konserin, ama derginin usulünü bozmıyalım da çok beğenmediğimiz tarafları yine bu başlık altında toplıyalım. Resitalin ilk bölümü ile ikincisi birbirinden farklıydı. Marcello, Abbado, ilk bölümde biraz fazla ölçülü, biraz çekingen ve hattâ biraz korkaktı. Bu yüzden dinamik skala hep aynı basamaklara takılıp kaldı, yaşamıyan bir Debussy çıktı karşımıza.. Abbado, Debussy'ye bir gecelik giydirmiş, iki kanat takmış, papaz suratlı bestecinin kafası üzerine nurdan bir halka oturtmuş. Kısacası, etli kemikli insan tarafını iyice yoketmiş diye düşündüm. Sanırdınız ki Abbado, komşunun çocuğunu uyandırmaktan çekiniyor.

Beğendiğim : Ama ikinci bölümde rüzgâr birdenbire başka yönden esmiye başladı. Sayılı piyanistlerde gördüğüm berrak, temiz dokunuşa, olağanüstü tekniğe renkli, duygulu bir çalış eklenivermce konserin havası hemen değişti. Sonradan öğrendik ki, Marcello Abbado, sahneye çıktığı vakit elini sandalyeye kıstırmış ve zedelenen parmağı yüzünden ilk bölümde rahat çalamamış. Aslında, sadece Suya Batmış Katedrali dinlemek bile Marcello Abbado hakkında bir yargıya varmıya yeterdi. Ankarada yıllardan beri bu kadar seçkin bir piyanist dinlemediğimi söylemeliyim. Tertemiz bir teknik, duygulu, kültürlü ve akıllıca bir yorum. Marcello Abbado hem piyanist, hem müzisyen. Siz bu iki kutbu yanyana getiren kaç kişi gördünüz acaba?

Sonuç : İtalyan ve Fransız kültür merkezlerinin elele vererek düzenlediği Debussy resitalini bir avuç müziksever kolay kolay unutamıyacaktır sanırım. Acaba bütün döküntüler Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıyla konser verir de, Marcello Abbado gibi seçkin bir sanatçı Ankaraya üç defa geldiği halde neden orkestra ile tek bir konçerto çalama?, her defasında kapalı kapılar arkasında konser verir ve sessiz sedasız geçip gider? Ankaralı müzikseverler, ayaklarının alışmış olduğu salonların dışında verilen konserleri nedense izliyemiyorlar. Başkente üçüncü gelişi olduğu halde Marcello Abbado'yu ben bile dinlememişim. Suç elbet de İtalyan Kültür Merkezinin Herhalde Abbado'nun nekadar iyi bir müzisyen olduğunu buradaki italyanlarla da pek bildiği yok.

Orkestralar

Bir solist

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Yönetim Kurulu üyeleri, geride bıraktığımız haftanın başında telâş içinde sağa sola koşuyorlardı. Birleşmiş Milletler günü dolayısıyla verilecek olan konserin solisti çembalist Ayşe Ekşi birdenbire hastalanmış ve sahneye çıkamayacağını bildirmişti. Şimdi iki gün sonraki konser için acele bir solist bulmak gerekiyordu. Solisti bulmak güç olmadı. Orkestranın genç üyelerinden Oktay Dalaysel, Mozart'ın re majör keman konçertosunu çalmayı kabul etmişti.

Bu şartlar altında verilen konser umulduğundan daha başarılı oktu. Konservatuarı bitirdikten sonra çalışmalarına Almanyada devam etmiş olan genç kemancının sağlam bir tekniği vardı ve sesleri temizdi. Vakıa henüz "iyi bir öğrenci" olmaktan kurtulamamıştı vs Mozart'ın notalarını çalmaktan öteye pek geçemiyordu ama, ilk adımda küçümsenemiyecek bir başarı kazandığı da inkâr edilemez.

Radyo Oda Orkestrası

Hafta içinde Ankara Radyosunda bir Oda Orkestrası kuruldu. Otto Matzerath'ın yönetimindeki bu küçük topluluk, ayda iki konser verecek ve daha ziyade barok çağ eserleriyle çağdaş bestecilerin kompozisyonlarını çalacaktır. Radyo Oda Orkestrasının başkemancılığını Suna Kan yapmaktadır. Concerto Grosso'larda solo partilerini Suna Kan, Ulvi Yücelen ve Nusret Kayar çalacaktır. 9 Kasım Cuma günkü ilk "Stüdyo Konseri"nde Gluck'un Alceste Uvertürü, Geminiani ve Haendel'in birer Concerto Grosso'su ve Johann Christian Bach'ın "mi bemol majör Sinfonia"sı icra edilecektir.

T İ Y A T R O

Piyes gördüm

A n k a r a

Yeni oyunlar

Devlet Tiyatrosu, mevsimin, ikinci tur oyunlarım provaya koymıya başlamıştır. Bunlardan ilki Nazım Kurşunlunun "Dumanlıda Telaki Var" adlı yeni telif piyesidir. Yazarın, bilindiği gibi, daha önce Devlet sahnelerinde "Melekler-Şeytanlar", "Branda Bezi", "Çığ" ve "Fatih" piyesleri, İstanbul Şehir Tiyatrosunda da geçen mevsim "İpler Elimizde Değil" ve "Çivi Çiviyi Söker" adlı birer perdelik oyunları sahneye konulmuştur.

Ziya Demirelin sahneye koyacağı "Dumanlıda Telaki Var", Bursada, "Göç"ü oynamakta olan kadro ile çıkarılacaktır. Onun için eserin provalarına da Bursada başlanmıştır.

Piraikon Tiyatrosu geliyor

Devlet Tiyatrosunun 1960'da Atinaya yapmış olduğu resmi ziyareti iade etmek ve memleketlerimiz arasındaki sanat ve kültür hareketlerini geliştirmek amacıyla Yunan Hükümeti, bu mevsim Atmadan ayrılması mümkün olmıyan Devlet Tiyatroları yerine, Avrupa ve Amerikada büyük başarı kazanmış olan, Piraikon antik trajedi topluluğunu Ankaraya göndermeğe karar vermiştir.

Bu konuda her iki memleketin Dış Münasebetler daireleriyle mutabakata varılmış olduğundan, sözü geçen topluluğun sanat işlerini yöneten, Atina Devlet Tiyatrosunun eski Genel Müdürlerinden, tanınmış rejisör Dimitris Rondiris ile idarecisi T Kritas geçen hakta Ankaraya gelmişler, Devlet Tiyatrosu ileri gelenleri ve teknisyenleriyle ilk temasları yapmışlar dır.

Bu temaslar sonunda Piraikon trajedi topluluğunun 24 Kasımda Ankaraya gelmesi ve ilk temsilini 26 Kasım akşamı, Büyük Tiyatroda, Sophokles'in "Elektra"sı, ikinci ve son temsilini de 27 Kasım akşamı Euripides'in "Medea"sıyla vermesi Kararlaştırılmıştır. Misafir topluluk, bundan sonra İstanbula gidecek ve repertuarındaki eserleri, daha uzunca bir süre, orada da oynıyacaktır. Yurdumuza Bükreşte verecekleri bir seri temsilden sonra gelecek olan yunanlı sanatçılar Ankarada Milli Eğitim Bakanlığının ve Devlet Tiyatrosunun misafiri olacaklardır.

Oyun : "Mor Defter" -Piyes, 3 perde-

Yazan : Çetin Altan

Tiyatro : Devlet Tiyatrosu (Küçük Tiyatro)

Sahneye koyan : Ziya Demirci

Dekor, kostüm : Seza Altındağ,

Konu: Alkolik, paranoyak bir gencin, Suphinin, mor renkli hatıra defterine yazdıklarının canlandırılması. Toplumun kurulu düzenine uyamıyan, hasta, ama bu düvenin gerisindeki çarpıklıkları, acı gerçekleri gören uyanık bir zekânın isyanları..

Oynıyanlar : Erol Amaç (Profesör İsmail Sami), Nihal Türkmen (Profesörün karısı Binnaz), Yalın Tolga (Dr. Kerim), Tomris Oğuzalp (Profesörün genç asistanı Meryem), Fikret Tartan (Şoför Ahmet), Ejder Akışık (Suphi).

Beğendiğim : Yazarın akıcı, nükteli diyalogu. Yeni kuşakların eskimiş toplum düzenine duydukları "öfke"yi -Osborne'vari - dile getirmesi. Profesörün karısında Nihal Türkmenin rahat, tabii oyunu. Suphi'de Ejder Akışıkın, nekrofil morg doktoru Kerim'de Yalın Tolganın başarılı kompozisyonları. Seza Altındağın itinalı dekoru.

Beğenmediğim : Yararın, kendini çok duyuran, o doktoral "fıkracı" edası... Seyirciyi ille de şoke etmek gayretiyle "bok? kelimesinden medet umması... Söyliyeceği -çok söylenmiş- şeyleri söyleyebilmek için bir sinir hastasının vehimleri arkasına gizlenmesi -sonra da bunu tiyatroda bir yenilik sanması... Finalde, oyunun sonunu nasıl bağlıyacağını pek bilemiyecek kadar acemilik göstermesi - 4. piyesinde! Hocası profesöre kırıtan, Suphi'ye zaaf duyan ve telefonda konuştuğu gençle düşüp kalktığı anlaşılan asistan Meryem karakterinin pek iyi işlenmemiş olması.- Oyun düzeninde cinayet hikâyesinin ön plâna geçirilmesi, bu yüzden "policier" tarafın "fikir" tarafını gölgede bırakması. Zehirlenerek öldüğü farzedilen Suphinin eniştesi Profesörün cesedi yerde yatarken, birşeycikler olmamış gibi, konuşmaların devam etmesi... Tımarhaneye kapatılmamış olan Suphinin, finalde, hoparlörden seyirciye seslendirilmesindeki yapmacık.

Sonuç : Toplum ve aile hayatımızda Batılılaşmak isterken bir türlü kurtulamadığımız alaturkalıkları Çetin Akandan dinlemek isterseniz "Mor Defter"i görünüz.

Naciye SİBEL

"Mor Defter"den bir sahne

Sahnede bir fıkracı

Onlar ki verir laf ile dünyaya nizamat

Kitâbe-i Seng-i Mezar

EY RUHU KAYBOLAN YAZAR
Hayat zannın gibi olsa bile batak
Lazım mı yapmak onu insana yatak?
Ama senin batırma niyetin aşikar
Yılana saldırıma emelin var!
Acıyoruz sana maddecilikten sıkıntı çekmişsin,
Ama inan ki hiç hak yolundan geçmemişsin,
Kendin ulvi pınardan içmemişin
Bulandırma da hiç olmazsa çocuklar içsin.

Sevenbige Türkeş
Auckland House Okulu Sınıf 10
Sımla - Hindistan
(Yeni İstanbul - 26 Ekim 1962)

Metre istemez mi?

Önemli üzüntülerle, az önemli olanları terazinin kefesine koyarak tartmak suretiyle önemsizleri bir yana ayırın. Bunları tek tek inceleyin (Ulus - 30 Ekim 1962).

Namevcut

Ataklı konuşmasına Atatürkün "Mevcut okluğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur" sözü ile son vermiştir. (Yeni İstanbul - 30 Ekim 1962).

Min-el Kahire

Fakat bu nedense bizde böyle olamıyor, mahkemelerdeki batası, suç tarihi ile tecziye menzili arasına bu kadar mesafe....

...Ben tarizlerimi hâkimlerimize tevcih etmiyorum. Biliyorum ki, bu bataata sebep yüzde doksan mer'î mevzuattır. (Fatin Fuad - Zafer - 28 Ekim 1962).

İnanmazsan say!

Yer yüzünde 1700000 nebat var (Başlık - Dünya - 28 Ekim 1962).

Vaziyet durum bundan ibaret

İran Şahı Ankarada - Misafir Devlet Hükümdarına Ankara halkı yol boyunca sevgi gösterisinde bulundu. (Yeni İstanbul - Manşet - 28 Ekim 1962).

Büyük lokma

Yani demek isteriz ki; Sayın Başbakanın söylediği, Sabotör, tahrikçi parmaklar, aslında bizim muhayyel yaratıcılığımız, basit özentimizden doğmuştur. Yaratıcı bir millet, hayali düşmanlarını yok edecek kadar kuvvetlidir. Ve hakiki düşmanlarımızın yasında, birinciler daha tehlikeli, maneviyatımızın hürriyeti üzerindeki baskısı daha tesirlidir. (Leylâ Teker --Kudret - 30 Ekim 1962).

Allah iyilik versin!

Bir hapishanede bir kadın memurun mevcudu iyidir (Kudret-Manşet - 30 Ekim 1962).

Yaniya men diyerim ki..

İstanbul sahnelerinin sayısı düzineyi buldu. Eylül sonlarına doğru açılmaya başlayan perdeler birer birer kalktı. (Ahmet Hisarlı - Tasvir - 28 Ekim 1962).

"Geçti sevdalarla ömrüm.."

Bizden sonra gelecek nesiller, bizim geçirdiğimiz siyasî ve içtimaî fırtınaları soğukkanlı bir tarih felsefesiyle değerlendirilirken acaba diye düşünecekler acaba hastalanan demokratik rejimi sıhhate kavuşturmak için Cumhuriyeti inkıtaa uğratmıyacak bir başka formül bulunamaz mıydı? (.....) İktidar devrilmiş, Hükümet sorguya çekilmiş, hatha bir kısım Parlamento üyesi hesap vermeğe mecbur edilmiş olabilirdi. Fakat keşke Meclis devam etse, hiç olmazsa tatile girse, fakat Cumhuriyeti inkıtasız idare etmiş olsa idik. (Gökhan Evliyaoğlu - Yeni İstanbul - 29 Ekim 1962.)

Yazarın gördüğü gibi!

Bu farka dikkat edenler neden batının demokrasiye doğru geliştiğini, doğu'nun da neden diktatörlüğe mahkûm olduğunu anlamış, üstelik rejimlerin bir kültür seviyesi işi olduğunu daha pratik bir açıdan bir kere daha göreceklerdir. (Tarık Buğra - Yeni İstanbul - 31 Ekim 1962).

Özel sözlük

Altı ok C. H. P.'nindir, Mustafa Kemal'in tirkesindeki altın oklar işte sâdece bu dört prensiptir. (Tarık Buğra - Yeni İstanbul - 31 Ekim 1962).

Eski kalem

Birincisinin ve ikincisinin sevilmediğine şüphe edilemez. (Orhan Seyfi Orhon - Son Havadis - 31 Ekim 1962).

Sereserpe

Eğer zaman zaman yirmi yedi Mayısın üzerine gölge düşüyorsa bu, 27 Mayıs muhaliflerinden daha çok ....(Nezihe Araz - Yeni Sabah - 31 Ekim 1962)

Zekânızı bileyin!

Başkan Kennedy'nin emri ile Krutçefin iyi tutumu karşısında dün Küba üzerindeki abluka kaldırıldı. (Kudret - Manşet - 31 Ekim 1962).

Akıcı bir tanıtma

Fransız romancılarından Cecil Saint - Laurent genç bir kızın hayatını yaşdaşlarına itham edilmek üzere kaleme almış ve akıcı bir uslüpla okurlarına sunmuştur. (Kudret - 31 Ekim 1962).

Sabahı şerifler hayrola!

Bütün memleketin, Meclisiyle, Hükümetiyle, basını ile ve zinde kuvvetleriyle plânlama işine ne derece ehemmiyet verdiği ve bunu yurdumuzun geleceği için nasıl hayatî saydığı bilinmektedir. Plâncılardan bazılarının istifaları memleket ölçüsünde bir fırtına koparmış ve gençlik teşkilleri bile -âdet olduğu gibi- söze karışarak plâncıları tutmuşlardı. (....) Bunlardan bugün okuyucularımıza bir örnek, hem de öyle tâli ve ikinci derecede ehemmiyetli bir konuda değil, bilakis kabine ve memleket için bayatı önem taşıyan mevzuda bir misal vermek istiyoruz. (Başyazı - Yeni Sabah - 30 Ekim 1960).

1 Kitap okudum

Adı : Birisi

Yazarı : Nahit Ulvi Akgün

Türü : şiir

Kitap : Kovan Yayınları, Gutenberg Matbaası 1962, isteme adresi : Mimar Kemalettin Caddesi 46 - İzmir 70 sayfa 2 lira.

Konu: Kitapta aşka, ölüme, yalnızlığa, avareliğe, çaresizliğe ve daha bunlara benzer konulara dokunan 53 şiir yer almış. "Birisi" 1957 yılında da bir kere basılmıştı. İkinci baskının birinciden belirli bir farkı yok.

Kitaba adını veren "Birisi" adlı şiir şöyledir: "Bir şey var aramızda -Senin bakışından belli- Benim yanan yüzümden - Dalıveriyoruz arada bir - İkimiz de aynı şeyi düşünüyoruz belki -Gülüşerek başlıyoruz söze - Bir şey var aramızda - Onu buldukça kaybediyoruz isteyerek -Fakat ne kadar saklasak nafile- Bir şey var aramazda -Senin gözlerinde ışıldıyor-Benim dilimin ucunda".

Beğendiğim : Nahit Ulvi Akgün, Orhan Veliler neslinin sesini kaybetmemiş şairlerinden birisidir. O günden bu yana da karınca kaderince yazmaya devam ediyor. Yukardaki örnek gibi, gerçekten çok başarılı ve kişiyi romantik çağlarında içinden sarıveren, dudaklardan ömür boyunca düşmeyecek mısraları yazıveren bir tarafı var. Büyük şair değil ama, iyi şair.

Beğenmediğim : Akgün, yıllardır şiirin çilesini yaşadığı halde, kendilini yenilemeyen, yenileyemeyen belirli konuların dışına çıkmayan ve çıkmak için çaba sarfetmeyen bir şairdir. Şiirimize büyük sesler getirmemekte çağdaşlarıyla at başı beraber gidiyor. Zaten çağdaşlarından sonrakiler de büyük sesler getirmediklerine göre, Akgün şiirin günden güne çaptan düşmesine göz yumanlardan biri olarak kalıyor.

Sonuç : "Birisi" eski günleri yadetmek isteyenlerle, romantik çağlarındaki kimseler için zevkle okunacak bir kitaptır.

İlhami SOYSAL

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sergi

Caz Sergisi : Ankara Türk Devrim Ocağının Güz Segisi, 27 Ekim Cumartesi günü Türk Kültür Derneği Genel Merkezi salonlarında açıldı. Bir ay devam edecek olan sergide Adnan Turani, Eşref Üren, Zihni, Hazinedaroğlu, Münip Özben, Bahattin Akay, Fethi Arda, Aysel Orhon, Nazmiye Nigar, Metin Nigan, Nevzat Akoral, Ferit Apa, Afife Ecevit, Nevide Gökaydın, Zühal Bükülmez, Semra Dağada, Hamiyet Akdeniz, Sevim Alganer, Nimet Berdan, Cemal Güvenç, Suphi Kanar, Rasim Müşerref Köktürk, Nermin Pura, Numan Pura, Mazhar Aykut ve Melâhat Ürenin eserleri yer almıştır.

Sergi büyük bir ilgiyle izlenmektedir.

Fotoğraf Sergisi : Ozan Sağdıç, üçüncü fotoğraf sergisini 1 Kasım Perşembe günü Beyoğlunda, İstanbul Şehir Galerisi A Salonunda açtı. 15 Kasıma kadar açık kalacak olan sergi ilk günden büyük ilgiyle karşılanmıştır.

Kitaplar

Atatürk İçin Şiirler : Atatürk konusunda daha çok genç kuşakların yazdıkları şiirleri toplayan, zevkle yapılmış bir derleme. 34 şairin Atatürk için yazılmış, gerçekten güzel 34 şiiri. Bilhassa öğrenciler için yararlı bir eser. (Koyan Kitabevi yayınları, 1962 İzmir).

Beyaz Duvar : Mehmet Seydanın hikâyeleri. Altın çağını geride bırakmış hikaye edebiyatımızın yeni seslerinden olan Mehmet Seydanın çeşitli tarihlerde yazılmış olan başarılı yedi hikayesini toplayan "Beyaz Duvar" ilgiyle okunabilir. (Kovan Kitabevi yayınları, 1962 İzmir).

Standart Adam : Sidney Lens'ten çeviren Süha Çilingiroğlu. Sosyal konular üzerine dikkatle eğilmiş amerikan bir yazarın görüşlerini belirten sekiz makalenin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan "Standart Adam", günümüzün lâfı çok edilen konularına ışık tutması bakımından faydalı.. (Kovan Kitabevi yayınları, 1961 İzmir).

Kımıl : Musa Anterin makaleleri. Doğu Anadolunun çeşitli sorunlarına cevap arayan, Doğu Anadoludan çıkmış, başı çok derde girmiş bir gazetecinin makaleleri, Kalkınmasındaki zaruretin sözünün çok edildiği su günlerde Doğu Anadolu gerçeklerini yakından bilmek isteyenler için faydalı olacak bir kitap. (İsteme adresi : Emin Ali Paşa Cad. 10. Suadiye - İstanbul).

Sinema

Dadının Şansı: Evvelden filmlerin prömiyeri sâdece İstanbulda yapılır, bunlar sonradan Ankaraya gelirdi. Geçen seneden beri bir çok filmi önce Ankaralılar görüyor: "House boat = Dadının Şansı" bunlardan biri.

Üç çocuk babası Cary Grant, Amerikaya konserler vermeye gelmiş bir italyan orkestra şefinin kızı Sophia Loren'i önce umursamıyor, sonra aşık olduğunu anlıyor, çocuklarının klâsik itirazlarını takiben de tabii evleniyor. Bunların hepsi, alışılmış bir amerikan komedisi havası içinde geçiyor.

Hayallerdeki Sophia Lren'den tabii filinde bir şey yok. Güzel İtalyan sadece hoş bir farkı söylüyor. O bakımdan, plağını alıp dinleseniz, filmi görmemekle fazla bir şey kaybetmezsiniz.

J A L E C A N D A N

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Ev sahibimiz olan hanımla, son zamanlara kadar, ailece gayet iyi geçinirdik. Fakat bundan bir yıl kadar önce eve bir evlatlık kız getirdi. Bundan sonradır ki apartmanda kimsede huzur kalmadı. Kız on yaşında var yok; okula gitmiyor, evin en ağır işlerini yapıyor ve Allanın günü kıyasıya dayak yiyor. En başta çocuklarımız, bu hale isyan ettiler. Eski dostluğa dayanarak, kocamla, münasip bir dille ev sahibimize tavsiyelerde bulunduk. Bizi dinlemedi ve üstelik sinirlenerek, kızı babasından satın aldığını söyledi. Bunu ispat için de noterlikçe düzenlenmiş bazı vesikalar gösterdi. Muhtara danıştık, hatta her şeyi göze alarak, polise müracaatı düşündük, Muhtar, çocuğun babaya döndüğü takdirde, tekrar satılıp kapı kapı dolaşacağını, büsbütün sefil olacağını söyliyerek bir müddet bizi uyuttu. Dayak faslı, hergün muntazaman devam ediyor. Bu durumda ödevimizin ne olduğunu bilemiyoruz.

Selma Yalçın - İstanbul

Bu manada evlâtlık müessesesi toplum için bir ardır ve çocuğun hem öz ailesi, hem de ona sonradan sahip çıkan aile tarafından sömürülmesi demektir. Kanun, çocuğu bu şekilde alanı da, vereni de suçlu tatar. Ama, bu işte bir suçlu da devlet babadır. Medeni Kanunun 273. maddesi, ailenin çocuğa bakmaktan aciz olduğu hallerde, bu ödevi devlete verir. Birkaç derme çatma çocuk yuvası, sembolik yetiştirme yurtları ve özel teşekküllerle bu iş başarılamıyacağı içindir ki, muhtar efendi bu durumdaki çocukları tespit ve takip etme ödevini kolayca kaytarır ve sizi de, belki haklı olarak, ikna edebilir. Devletin sahipsiz çocuğa olanca gücü ile sahip çıkması, bu çocukları barındıracak esaslı müesseseleri kurması lâzımdır ki, çocuğun sömürülmemesini sağlıyan kanunlarımız kolaylıkla uygulanabilsin. Yeni Anayasamızın ruhuna uygun sosyal devlet zaten bunu ödevleri içine almıştır. Meselenin ucunu bırakmayın. Çocuğun hiç olmazsa okula gönderilmesini sağlıyabilirsiniz. Küçük Zeynebi kurtarabilir misiniz, bilemem ama, yaralar deşilirse konunun önemi belirir ve memleketimizde, sayısı 300 binin üstünde olduğu genel olarak kabul edilen, korunmaya muhtaç çocuk dâvasına hizmet etmiş olursunuz.

•

Hayatımda ilk defa devlet memuru oldum. Halka hizmet amacıyla kurulmuş olan bir müessesede çalışıyorum. İşimi bu bakımdan ilginç buluyorum ve dört elle sarıldım. Ne yazık ki, beraber çalıştığım arkadaşlar memuriyeti daha çok "boygösterip maaş almak" şeklinde anılıyorlar. Bu anlayışladır ki, müracaatçıları boşuna bekletmemek, dileklerini mümkün mertebe çabuk sonuçlandırmak, "bugün git, yarın gel" zihniyetine son vermek amacıyla sarfettiğim çabayı önce alayla karşıladılar. Sonra çalışma tarzımın kendilerini daha süratle çalışmaya ittiğini görünce de öfkelenip, beni işgüzarlıkla itham ettiler. Şimdi, amirlerin gözüne girmeye çalışan bir gayretkeş olarak görüldüğümü ve herkesin aleyhime döndüğünü hissediyorum. Ne diyorsunuz, çekip gitmek mi lâzım, yoksa onlara uymak ma?

O. K. - Ankara

Çekip gitmeyin. Göstermelik memur olmaya da heves etmeyin. Zaten bu iş zoraki olmaz. Sorumluluk duyuyorsanız, ödevlerinizi biliyorsanız, aksi bir tutumu, isteseniz de benimseyemezsiniz. Geri geri gitmek öne yürümekten muhakkak ki daha çetindir. Mücadelenizi yapın, ama bu mücadele kırıcı olmasın. O zaman bu mücadeleyi de seveceksiniz. Ödevinizi yaparken çok titiz olmak hakkınızdır, fakat başkalarından aynı titizliği her zaman bekleyemezsiniz. Ülkücü olarak kalın. Bu, iyi manada idareci olmayı öğrenmenize de mani değildir. Daha yumuşak ve anlayışlı olursanız etrafınızı daha çok etkiliyebilirsiniz.

•

Herkes nişan haberimizi beklerken, o birdenbire ortadan kayboldu. Müşterek ahbaplarımıza gitmiyor, eskiden rastlaştığımız yerlerde artık gözükmüyor. Ama, biliyorum kabahatin büyüğü bende. Son günlerde, onunla değişik konularda tartıştım. Halbuki önceleri, onun, meseleleri ne kadar başka şekilde gördüğünü hissetmiş, tartışmaktan kaçınmıştım. O konuşur, ben dinlerdim. O zaman kendisi de bana yaklaşır, bütün dertlerini anlatmak, fikirlerini bana benimsetmek isterdi. Mesele son siyasi olaylardan patlak verdi. Önce bu konuda tartışmaya başladık. Sonra o, kadınların bu işlere karışmamaları tezini ileri sürünce, tartışma kadın - erkek münasebetleri üzerinde kavgaya vardı. Sussaydım, şimdi belki de nişanlanmış olacaktık. Herkese ne diyeceğimi bilemiyorum.

Bir genç kız - İzmir

Bir ömür boyunca susabilecek miydiniz? Herkes ne diyecek diye bu kadar eziyete katlanmaya değer mi? Önemli olan, siz de pek âlâ bilirsiniz ki, evlenmek değil, evlenmeyi mutlu bir şekilde sürdürmektir. Mutlu bir evliliğe hazırlanmanın ilk şartı, tanışma devresinde, nişanlılık devresinde iki tarafın birbirlerine oldukları gibi görünmeleridir. Bu konuda aldatan aldanır. Ne var ki bir daha sefere, politik konudaki tartışmalarınızda biraz daha toleranslı davranabilirsiniz. Anlaşmazlık bundan ibaret kalırsa, pek âlâ koalisyona gidilebilinir. Bunu unutmayın!.

•

Kocam meslek hayatında ilerlemiş, isim yapmış bir fikir adamıdır. Çocuklarımızı iyi yetiştirdik Fakat mahdut gelirli bir aile olduğumuz için bu iş kolay olmadı. Kocam da ben de büyük fedakârlıklara katlanmak zorunda kaldık. Kadın olduğum için fedakârlığın büyük payı

bana düştü. Zamanımı, bütün gücümü eve sarfettim. Ömrüm, pazar yerlerinde iyi, fakat ucuz gıda maddeleri aramakla, mutfakta, temizlikte, çamaşır leğeni başında geçti. Dikiş öğrendim, evin bütün dikişlerini diktim. Temiz, mutlu bir evimiz vardı. Kocam geceleri, rahat köşesinde kitaplarına dalar, ben köşemde ya yün örer, ya gazete okurdum. Fakat bir yıldan fazla bir zamandır dünyam yıkılmış bulunuyor. Meğerse kocam beni hiç anlamamış, beni başkalarına hizmet etmek için yaratılmış bir insan olarak görmüş!. Bir yıldan fazla bir zamandır evdeki çalışmalarını dışarıya nakletti. Arkadaşlarıyla birlikte sinema veya tiyatroya, hafta sonu tatiline gidiyorlar. Beni bu toplantılara hiçbir zaman götürmedi. Halbuki bazı arkadaşlarının eşlerinin bu toplantılara katıldıklarını biliyorum. Aramızda bu yüzden çok üzücü, yıpratıcı münakaşalar geçti. Hatta kocam, bu toplantıların benim seviyemi aştığını yüzüme karşı söylemekten çekinmedi. Size, fikir danışmak, derdime çare aramanızı istemek için yazmıyorum. Bu yaştan sonra hayatımı değiştiremem. Fakat insanın kendi kendisine karşı da bazı ödevleri olduğunu şimdi anladım. Evi için olsa bile, insan kendisini tamamiyle unutmamalıdır. Adresimin açıklanmamasını rica ederim.

Tavsiye istemiyorsunuz ama, ben gene de size bazı şeyler söylemek istiyorum. Birincisi, "hayat mektebi"nin sizi mükemmelen yetiştirmiş olduğuna olan inancımdır. Kitaplardan hiçbir şey alamıyanlar yanında, hayattan çok şeyler alanlar vardır, siz onlardansınız. Mektubunuzdan belli. İkincisi, eşinizin muhtemelen bir yaş krizi geçirdiğidir. Sizi değerlendirmiyor görünmesi bundan olabilir. Üçüncüsü, bir konuda kendi kendinizi aldattığınızdır. "Bu yaştan sonra değişemem" diyorsunuz. Aslında, değişik birşey yapmak istemiyor, eşinizin, kitaplarının arasına dönmesini bekliyorsunuz. O dönecektir, ama sizi aynı köşenizde, çorap sökükleri başında bulmasın. Çocuklarınızı yetiştirmişsiniz. Artık kendinize hiç olmazsa biraz zaman ayırın. Sevdiğiniz birşeylerle meşgul olun. Amerikanın meşhur bir "Büyükanne Moses"u vardı. Bu kadın 101 yaşında öldüğü zaman, tanınmış bir ressamdı. Ama profesyonel olarak resim yapmaya 76 yaşında başlamıştı. "Hayatımız, onu döktüğümüz kalıba göre şekil alır" derdi. Muhakkak birşeyler yapın, sevgili okuyucum, dünyanızı bir tek insana bağlamayın. Geç kalmış değilsiniz..

— Beni affet sevgilim!.. Arkadaşlara nişan haberini ulaştırmalıyım...

O'nu iyi tanımalıyız

Bunaldığımız, memleket meselelerinin çıkmaza girdiğini düşündüğümüz, yarınımıza endişe ile baktığımız günler yaşadık. İşte bu günlerde, hepimizin kafasını kurcalayan soru, "Atatürk olsaydı, ne yapardı?" sorusu olmuştur. Halbuki Atatürk bu sorunun ve bugüne ait bütün sorunlarımızın cevabını bize vermiştir. Bunları "Büyük Nutuk"ta, "Atatürkün Sövlev ve Demeçleri" adlı kitaplarda, Atatürke ait hatıralarda, ve Atatürkün vecizelerinde bulmak mümkündür.

Cumhuriyet bayramında Ankara sokaklarını süsleyen "Her türk, Atatürkü sever" dövizine içten inanıyorum. Elbette ki her türk Atatürkü sever. Fakat O'nu kâfi miktarda tanımamaktayız. Eğer Atatürkü daha iyi tanımış olsaydık, O'nun bize söylediklerini bir bir belleseydik, bugün, bunca emek ve ıstıraptan sonra hala, "demokrasi bizde yürür mü, yürümez mi?", "millet buna layık mı, değil mi?" sorularını tartışır mıydık? Atatürk bu soruların cevabını Milli Mücadeleye atıldığı ilk günden itibaren vermeye başlamıştır. O'nun tükenmez kudret kaynağı, millete olan inancı idi. İstiklâl Savaşını, devrimleri, büyük mucizeyi başaran, bu sarsılmaz imandır.

Atatürk, insanların, adil olmıyan kanunlara, kaba kuvvete karşı direnme ve başkaldırma haklarına olan inancını bir İstiklâl Savaşı destanı ile dünya tarihine geçirmiştir. Ama, "yalnız mitinglerle, bu tip tezahüratla gayelerin hiçbir zaman kurtarılamıyacağını" da söylemiştir. O. türke kılıç yerine sapan vermiş; bilgiyi, çalışma yolunu, ikna yolunu başarının tek anahtarı olarak tarif etmiştir. Atatürk ateşli bir ülkücüdür, ama devrimleri hiçbir zaman bir zümreye dayanarak, kuvvete dayanarak yürütme hevesine kapılmamış, onları dalma millete anlatarak, ona sevdirerek, ona kabul ettirebileceğini hesapladıktan sonra, açıklamıştır. Bunu Büyük Nutukta açıkca anlatır. Atatürk Cumhuriyeti kurduğu günden itibaren hep demokrasiyi gerçekleştirebileceği zamanı düşünmüş, halka, aydınlara hep bu telkinlerde bulunmuş, "gayemiz milleti, devlet idaresini ele almak üzere hazırlamaktır" demiştir.

Gerçek Atatürkçülük herşeyden evvel O'nu daha iyi tanımaya bağlıdır. Atatürkü daha iyi tanımak, bugün bize, İnönüyü daha iyi anlamak fırsatını verecek ve müşküllerimizi halledeceğimiz yolu açık bir şekilde gösterecektir. Cumhuriyetin 39 uncu yılında O'na ait kitapları karıştırırken bu düşünceye vardım.

S P O R

Kulüpler

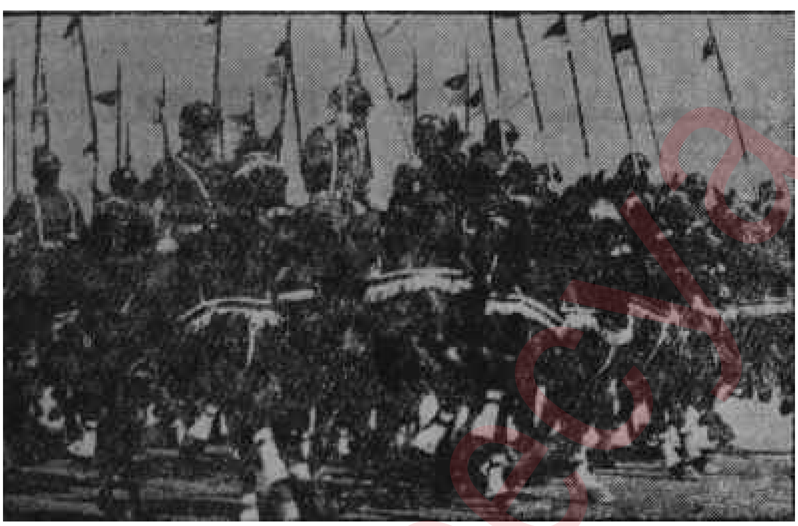
Onlarsız bayram

Hafta içinde, Atatürkün gençliğe emanet ettiği Cumhuriyetin 39. yıldönümünü kutladık. Asker, izci, halk herkes bu mutlu günde sevincini göstermenin bir yolunu buldu, ama sporcu gençlik, organize bir varlık olarak bunu yapamadı.

Cumhuriyet Bayramı, günü, saati belirsiz bir sürpriz değildir. Şu spor kolu için falan şehirde bir turnuva tertiplenebilir, bir başkası için bir kupa, bir Atatürk büstü konulabilir, bir şeyler yapılabilirdi. Pek muteber takımlar ve kişiler dışındaki kulüpler, gençler bu vesile ile okşanların kendi malı soluk formalardan ibaret olan bu kulüpler, Teşkilât için hatta bir tasadır. Bir kaçı birleştirilmeli, sayıları azaltılmalıdır.

Halbuki meselâ Ankara gibi bir şehirde kulüp sayısı da şudur: Millisi ve mahallisi ile beraber 16 profesyonel dışında, topu topu 39 kulüp var. Bunlar kendi yağlarıyla kavrulmakta, eşlerinin, dostlarının alkışına güvenip küllük sahalarda oynamaktadırlar. Teşvik nedir, yardım nedir bilmemektedirler. 39 kulüp, nüfusu 600 bin civarında bir şehir için çok mudur?

Vazifeliler, küçük kulüplerin sayılarını azaltmak değil, arttırmak için tedbir düşünmelidirler. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de sporu hal-

Cumhuriyet bayramında geçit resmi
Hani sporcu gençlik?

mış, teşvik edilmiş olurlardı. Bu, üstelik, para pul isteyen, bir iş de değildi. Sadece düşünmek ve istemek bol bol yetecekti. Ne var ki düşünmek ve istemek için önce duymak lâzımdır.

Bu yapılmadı, fakat buna karşılık yurdun irili ufaklı bütün sahalarında millilerin ve onların eteklerini tutanların kalitesiz futbol maçları oynandı. Oynandı ve Küçük Kulübün adı bile ağza alınmadı.

Küçük Kulüp

Aslına bakılırsa, Küçük Kulüp dediğimiz temel ünitenin Teşkilâtımızın gözbebeği sayılmadığı da bir gerçektir. Değeri bilinmeyen fonksiyonu yanında, maddi varlığı köhne, perişan bir oda, üç-beş kırık iskemle ve hayır sahibi bir meraklının hediyesi bir, iki teneke kupa ile, çocuka indirecek, yayacak olan ünite onlardır.

Atletizm

Atletizmin kaderi budur. Türkiye Kulüplerarası Şampiyonası tamirde gene adeta "gizli oturum'da yapıldı. Yarışmaların ne sözünü eden oldu, ne de yazan. İşte tam sayfa spor veren gazeteler!... Katılan kulüp sayısı altı - atlet sayısı öğrenilemedi-, dereceler ise "orta" idi.

Bu kıvam ve bu organizasyon, Fıratlı Federasyonuna başkalarından kalmış cılız mirastır. Balkan oyunlarının hemen ardından gelen bu talihsiz deneme, bu spor kolunda işlerin ne halde olduğunu açıkça göstermuktedir.

Yeni tedbirleri yeni ekip bulacak ve tatbik edecektir.

Köşeden

B ü y ü k K u l ü p

Bugün bu kulüplerin sâdece şöhretleri, masrafları ve borçları büyüktür. Büyük Kulüp denilince zihinlerde şekillenen spor ünitesiyle, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün başlıca meşgalesini teşkil eden bu kulüplerin bir benzerliği kalmamıştır.

Bin güçlükle ayakta tutabildikleri pahalı profesyonel kadrolarını bir kenara çekerseniz geri kalan hiçliği Büyük Kulübün ne tarihi, ne şöhreti, ne de yıllık geliriyle bağdaştırabilirdiniz.

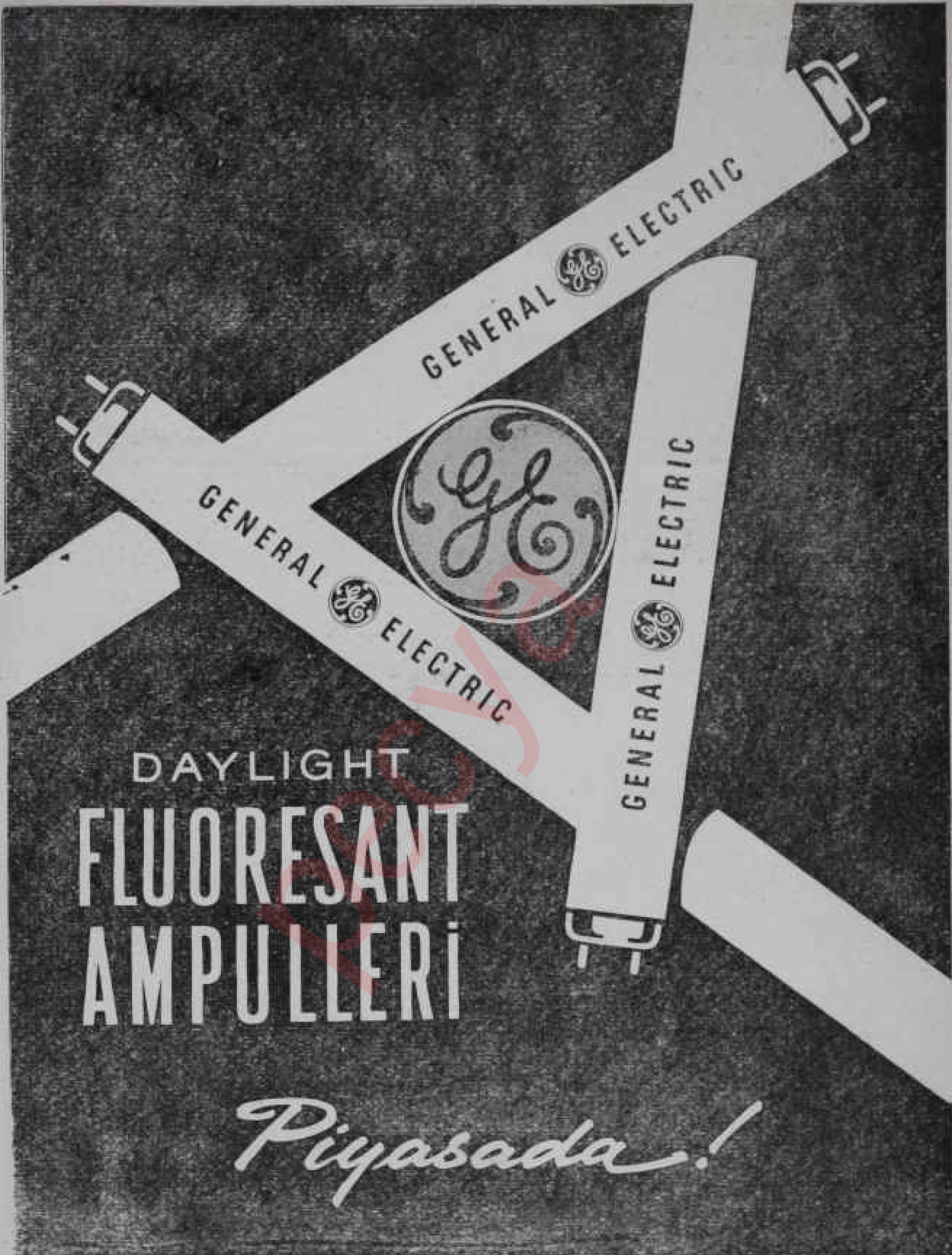
Kendilerine vücut veren tüzüklerindeki gayeler kaybolmuş, vazife unutulmuştur. Aslında amatör olan bu kulüplerde herşey masraflı "onbir"lerin sağlıyacağı gelire ve itibara bağlanmıştır. İdareci ona tutunmakta, taraftar onunla beslenmektedir. Genç atletlerle denizciler, güreşçiler ve diğer spor kollarında yetişecek filizlerle kimse meşgul değildir. Yarının elit kadrosu ve "as"ları için fidelik sayılan üçüncü, ikinci takımların, genç takımların sözü bile edilmez olmuştur.

Türk sporuna geçen emekleri ve hizmetleriyle iftihar ettiğimiz Büyük Kulüplerimiz durup dururken bu hale gelmemişlerdir. Sebepleri elbette ki vardır ve bilinmektedir.

Beden Terbiyesi Kanunu ve onun tüzüğü, kulüpler için "..yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerini milli ve devrimci yollardan geliştirmek, ona yurdu tanımayı, sevmeyi, koru*, mayı öğretmek amacını güden oyun, cimnastik ve sporla meşgul olacaklar, arkadaşlık duygusunu yükseltmeğe, içki, kumar gibi iptilalardan korumağa çalışacaklardır" der. Spor alanındaki varlığını borçlanıp satın aldığı şöhretlerle belirten bir kuruluşu bu anlayışla ölçmeğe imkân yoktur.

Kanun ve tüzük, Beden Terbiyesi teşkilâtı için de şöyle söyler : "..amatör kulübün ve sporun yönetiminden, düzenlenmelinden ve gelişmesinden sorumludur..." Ancak bu, sporun Milli Eğitimde yerini ve değerini anlamış bulunan kanunun söylediğidir.

Teşkilâtın bu vazifesini hangi ölçüde başardığını tespit için derinlere inmeğe ihtiyaç yoktur. Bunun için, sporun temeli olan küçük kulübe, mahalle kulübüne ve spor yapacak, oynayacak yer, imkân, malzeme ve öğretici bekleyen, adı kayıtlara geçmemiş amatörlere bakmak yetecektir. **Vildan Aşir SAVAŞIR**

Faal - 6617 - 589

YARINIZI EMNİYETE ALACAK
BÜYÜK PARALAR
KÜÇÜK TASARRUFLARINIZDAN
DOĞAR
25
10
25
1000
252
1000
TÜRKİYE
VAKIFLAR
BANKASI
UĞUR K